

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JURISPRUDENȚĂ—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
I. GR. PERIȚEANU
Avocat, fost Ministru

PRIM REDACTOR:
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE DIRECȚIE:

Traian Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosif G. Cohen**, Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **Dem. I. Dobrescu**, Primarul General al Capitalei; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar univeritar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Eugen Petiț**, Consilier la Inalta Curte de Casație; **G. Petrovici**, Prodecan al Baroului Ilfov; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru, Avocat; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar.

SECRETARI DE REDACȚIE:

E. C. Decusară, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticei Judiciare; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat

S U M A R

— *Insemnări pe marginea proiectelor de cod civil și procedură civilă* (urmare și finit) de M. Possa, consilier la Curtea de apel București;

— *O procedură criticabilă* de Alex. Ștefănescu, consilier la Curtea de apel Tg.-Mureș;

— *Iarăși art. 99 din legea pentru Judecătoriile de ocoale*, de Const. Teodorescu, avocat.

JURISPRUDENȚE:

— Inalta Curte de Casație și Justiție, s. I: **Nathan Ușer** cu **Ministerul de domenii**. (Legea agrară, Moșie rămasă dela expropriere. Dreptul de preemțiune al Statului se exercită numai asupra terenului cultivabil. Valabilitatea semnării notificării către proprietari de către directorul general al aplicării reformei agrare în urma aprobării ministrului);

Idem, idem: **Elena M. Belu** cu **Alexandrina A. Oprea**. (Vânzare. Anulare pentru că vânzătorul a înstrăinat ulterior acelaș imobil unui terțiu care a transcris actul. Inadmisibilitatea acțiunii pauliane);

— Curtea de apel București, s. V: Dr. **Const. Hristu** cu **Societatea an. română de Telefoane**. (Telefoane. Abonamente. Mutare. Lipsă de folosință din culpa Societății. Trecerea greșită a numelui și numărului în cartea de telefon. Daune);

— Tribunalul Ilfov, s. I civ. cor.: **Nathan Schnitzer** și **a. cu F. Laurenzy**. (Cine este responsabil de daunele ce rezultă din exercitiul dreptului care nu este nici ilegal nici abuziv?), cu o *Notă* de d. H. Udrea, judecător;

— Idem, idem, s. V: **D. Ionescu** cu **Seminarul Nifon**. (Profesor scos la pensie. Tolerat la Seminarul Nifon. Concediere. Acțiune în daune), cu o *Notă* de d. av. E. Cristoforeanu.

— Necrolog.

mași de un francez, chiar dacă părâții nu ar avea domiciliul sau reședința în Franța.

Această extindere a competenței tribunalelor franceze prin derogare dela străvechea regulă: „*actor sequitur forum rei*”, ce servește ca normă generală pentru fixarea competenței interne a organelor judecătorești, este viu criticată de autorii francezi cu foarte rare excepțiuni.

Astfel, André Weiss spune că: „echitatea, principiile de drept și interesul naționalilor francezi, sânt de acord pentru a cere abrogarea ei ⁵⁾”. Despagnet o consideră inechitabilă și arată că nu are rațiune de a fi ⁶⁾. Surville et Arthuys o găsesc „exorbitantă” și întemeiată pe un motiv strimt, iar mai departe declară cu „nu ezită să spună că abrogarea ei ar fi un act de dreptate” ⁷⁾. Pillet arată că: „efectele acestei reguli s’au arătat, din toate punctele de vedere, rele” ⁸⁾. Japiot, găsește deasemenea că regula articolului 14 C. civ. francez, nu se mai justifică astăzi și că de multe ori nu-și produce efectul ⁹⁾. Houques Fourcade consideră că, acest articol, după părerea tuturor este dintre dispozițiunile pe care, una din reformele codurilor noastre va trebui să o facă să dispară ¹⁰⁾. Ca consecință a acestor critici în proiectul de modificare a procedurii civile nu mai figurează dispozițiunile art. 14 ca norme generale pentru fixarea competenței tribunalelor franceze, față de străini. Acest proiect, însă, nu a căpătat nici o urmare.

În schimb vedem că dispozițiunile art. 14 francez, au dispărut din legislațiunile celor mai multe state europene, cari au luat, ca model. Codul Napoleon. Nu-l mai găsim în legiuirea spaniolă, iar în Italia și în Belgia dispozițiunile art. 14 nu mai figurează de cât ca măsuri de retorsiune împotriva supusilor acelor state ale căror legiuri naționale recunosc tribunale-

5) A. Weiss: *Traité élém. de dr. int. privé*, 2-ème ed., pag. 731.

6) Despagnet: *Précis de dr. int. privé*, 4-ème ed. p. 387 și 388.

7) Surville et Arthuys: *Cours élém. de dr. int. privé*.

8) Pillet: *Principes de dr. int. privé* no. 98, p. 238. Critica completă urm. la pag. 231.

9) Japiot: *Traité élém. de procédure*, 2-ème ed., p. 251.

10) Baudry Lacantinerie et Houques Fourcade: *Tr. théorique et pratique de dr. civil. Les Personnes* I, p. 653.

INSEMNARI PE MARGINEA PROECTELOR DE COD CIVIL ȘI PROCEDURĂ CIVILĂ

(Urmare *)

COMPETENȚA TRIBUNALELOR ROMÂNE

În codul civil francez există un art. 14. al cărui text a fost reprodus și în Codul nostru civil în art. 13 după care tribunalele franceze devin competente să judece pe străini, în procesele în care erau recla-

*) Vezi No. 39 din 26 Noembrie 1933.

lor lor o asemenea competență excepțională față de străini. Cu alte cuvinte, în secolul al XX-lea, dispozițiile art. 14 francez, nu le mai găsim, în afară de Franța, decât în Olanda și România. În fine, prin art. 54 din legea asupra naționalității române din 24 Februarie 1924, art. 13 este abrogat și din Codul nostru civil dispărând, odată cu el, această nedreaptă dovadă de suspiciune ce se aducea justiției tuturor Statelor străine¹¹⁾.

Dar iată că în proiectul Codului de procedură civilă reapar dispozițiile vechiului art. 13.

După ce prin art. 635 al proiectului revăzut de Comisiunea parlamentară, se recunoaște adagiului „*actor sequitur forum rei*”, deplină autoritate pentru a fixa competența tribunalelor române și față de străini, urmează apoi excepțiile.

Printre acestea, găsim în art. următor, 636, punctul 1, că tribunalele române vor mai fi competente, în acțiunile nepatrimoniale, de câte ori reclamantul este român, sau dacă fiind străin, își are domiciliul sau reședința în România, iar în acțiunile patrimoniale tribunalele române vor fi competente, după punctul 2, al aceluiași articol, dacă reclamantul este român iar pîritul străin și dacă hotărîrea ce se va căpăta va putea fi executată, în totul sau în parte, în România.

După aceste dispozițiuni dar, un străin va putea fi chemat în judecată înaintea tribunalelor românești, deși nu domiciliază în România, numai din cauza naționalității reclamantului. Iată, deci, reînvierea măsurii „exorbitante” a abrogatului art. 13. Faptul că același drept se recunoaște și streinului domiciliat în România, față de un alt străin, nu schimbă întru nimic chestiunea, căci și mai înainte se găseseră deciziuni ale Curților noastre prin care se acordau prerogativele vechiului art. 13 și străinilor domiciliați în România¹²⁾.

Singura deosebire dintre vechiul text și actualul proiect este că, în acțiunile patrimoniale, acesta din urmă mai cere o condițiune pentru ca tribunalele române să fie competente față de străini și anume: ca pîritul străin să posedă bunuri sau drepturi în România, pentru ca astfel sentința ce se va obține să poată fi executată, în țară, cel puțin în parte. Prin aceasta se atenuează unul din inconvenientele ce se impută dispozițiilor de natura acelorora din vechiul art. 13, cărora li se obiectează, între altele, că hotărîrile obținute pe temeiul lor nu se pot executa, decât, dacă străinul pîrit posedă avere în țara unde a fost judecat, căci în țara lui de origine sau într'un al treilea Stat, nu vor putea căpăta *exequatur-ul*¹³⁾. Legând competența instanței de posibilitatea de executare a hotărîrii ei în România se înlătură, în parte, acest inconvenient. Zicem — numai în parte — fiindcă în fapt se va putea întâmpla — și se va întâmpla chiar deseori, — ca un tribunal românesc să fie competent a judeca pe un pîrit străin conf. art. 636, punctul 2, și totuși hotărîrea lui să rămână fără putința de

executare. Aceasta se va putea întâmpla dacă străinul pîrit își lichidează bunurile sau drepturile sale din România, în cursul instanței. Este știut că competența unei instanțe judecătorești se examinează la data sesizării ei și că din acel moment competența rămâne fixată pentru tot cursul procesului. Se poate, deci, ușor întâmpla ca tribunalul român, competent conf. art. 636 punctul 2, fiindcă la data intentării acțiunii pîritul străin avea bunuri în România, să dea o sentință care să nu mai găsească, în țară, vreun bun al pîritului asupra căruia să se execute, fiindcă mai înainte de obținerea sentinței străinul și-a lichidat toate bunurile și drepturile din România.

Dar dispozițiilor vechiului articol 13 nu li se aduceau numai obiecțiunea că hotărîrile căpătate pe baza lor rămăneau, adeseori, fără posibilitate de executare, ci li se impută că prin ele se consacră o flagrantă inechitate pentru pîrit și că provoacă măsuri de retorsiune din partea unor state străine cari vor aplica românilor același tratament în fața tribunalelor lor, la care sunt supuși cetățenii lor în România. Dintre aceste obiecțiuni, autorul proiectului de procedură civilă nu s'a oprit decât la cea dintâi, și, nici pe aceasta, am văzut, că nu a putut-o înlătura cu totul. Cât despre celelalte două obiecțiuni, ele au rămas păstrându-și toată greutatea lor. Dacă li se va da toată atențiunea, ce o merită, sperăm că se va renunța la reînvierea, în secolul nostru, a unor dispozițiuni legislative care, manifestând o vădită neîncredere în justiția altor state, ar fi putut să fie îndreptățite la 1804.

Proiectul de procedură civilă conține, însă, și unele inovații față de legislația vechiului Regat, în materia de care ne ocupăm.

Printr'o serie de dispozițiuni se extinde, în unele cazuri, competența tribunalelor noastre asupra românilor, independent de domiciliul sau reședința lor, ci numai din cauza naționalității ce posedă. Uneori această competență excepțională este și exclusivă.

Printre aceste cazuri menționăm că tribunalele române vor fi competente să judece acțiunile isvorând din raporturi nepatrimoniale, în care părțile sunt români (art. 636, punct. 3), precum sunt procesele matrimoniale (art. 670, punctul 4)¹⁴⁾.

De asemenea, ele vor avea o competență exclusivă să încuviințeze o adopțiune, dacă adoptatorul este român — (art. 640, punctul 3).

Tot numai lor le este deferită, în mod exclusiv, instituirea și organizarea măsurilor de protecțiune a incapacabililor de naționalitate română, *oriunde ar fi domiciliul incapacabilului și oriunde s'ar găsi averea sa*. (Art. 640, punctul 14).

În fine, tribunalele române vor fi singure competente să se pronunțe în ceea ce privește devoluțiunea, lichidarea și partajul succesiunii unui român „*oriunde s'ar afla bunurile și oricare ar fi natura lor*”, — (art. 672). Iar prin articolul următor se desemnează instanța competentă în cazul când defunctul nu avea nici domiciliul, nici reședința în România și nici bunuri în țara noastră. Această instanță ar fi — după valoarea succesiunii, — sau tribunalul Ilfov, sau judecătoria ocolului I, București.

În ceea ce privește competența, în acțiunile nepatri-

14) Rămâne, probabil, jurisprudenței să determine cuprinsul noțiunii: „processe matrimoniale”.

11) Asupra abrogării art. 13 v. Cas. III, 7, Maiu, 1930, publicată în Pand. rom. 1931, I, 39, cu nota noastră.

12) D. Alexandresco: Explicațiunea teoretică și practică dr. civil român, vol. I, partea I-a, ed. III-a, p. 588 și jurisprudența citată în notă.

13) Chestiunea este dezvoltată în lucrarea noastră: „Efectele hotărîrilor judecătorești streine în România”, p. 107 și urm.

moniale, a tribunalelor noastre față de românii ce nu domiciliază în România — întrucât ea nu este o competență exclusivă, — a fost probabil inspirată din dorința de a pune, la dispoziția românilor, justiția țării lor atunci când, din cauza extraneității lor, tribunalul domiciliului sau al reședinței și-ar declina competența de a-i judeca și nu ar găsi, astfel, nici un tribunal căruia să i se adreseze.

Cu acest înțeles dispozițiunea proiectului este bine-venită.

În ceea ce privește competența exclusivă a tribunalelor române pentru protejuria incapacităților de naționalitate română, ea poate fi justificată din cauza deosebirei adânci ce există între legiurile europene cu privire la modul de organizare a acestei protecțiuni. Pe când, după un sistem, de pildă, care este adoptat în țările latine, se dă precădere sfatului de familie în tot ceea ce privește administrarea averii incapacităților, în alt sistem, care s'ar putea denumi germano-elvețian, se recunoaște o mai întinsă putere tribunalului pentru conducerea intereselor patrimoniale ale incapacităților¹⁵).

Legiuitorul nostru, crezând, cu drept cuvânt, că măsurile ce le ia pentru protecțiunea incapacităților sunt cele mai eficace pentru cetățenii săi, fiindcă corespund mai bine moravurilor și rasei lor, a vrut să mențină sistemul său de protecțiune asupra cetățenilor ce-i are sub ocrotire, chiar când ar fi stabiliți în străinătate.

Această dispozițiune, deși se poate explica prin aplicarea riguroasă a unui principiu, va da, însă, naștere la punerea sa în practică, la o serie de dificultăți și de aceea credem că, în fapt, ea va rămâne fără aplicațiune pentru incapacitățile, cari domiciliază în străinătate, și nu posedă nici un bun în România. Pentru aceștia se va organiza, în mod provizoriu, o tutelă sau o curatelă în țara în care domiciliază, conform unui principiu, generalmente admis și consacrat în ceea ce privește tutela, prin art. 3 al Convențiunii dela Haga din 1904, la care, de altfel, a aderat și România și — după care — se recunoaște autorităților locale dreptul de a organiza și administra, în mod provizoriu, tutela unui minor care-si are reședința obișnuită în țara căreia aparțin acele autorități, dacă tutela nu a fost sau nu a putut fi constituită în țara de origine a minorului.

Această situațiune provizorie, va rămâne definitivă și de aceea nu prevedem o frecventă aplicare a dispozițiunii de care ne ocupăm.

Am văzut că, prin art. 640, punctul 3, se mai rezervă tribunalelor române competența exclusivă pentru încuviințarea unei adopțiuni, atunci când adoptatorul este român.

Rolul ce-i revine tribunalului — în această materie — este să controleze, dacă cerințele legale au fost satisfăcute. El este, deci, pur formal și, ca orice chestiune de formă, intră — în mod normal — în câmpul de aplicare al străvechei reguli: *locus regit actum*. Autorul proiectului proceduri civile, fixând învariabil, pentru adoptatorul român competența tribunalului român, adică a tribunalului național al adoptatorului, a tratat această chestiune ca o condițiune de fond a adopțiunii. Dificultățile cari se creiază, astfel, românilor stabiliți în străinătate, sunt ușor de

văzut. De astă dată însă nu vedem, principiul care să le justifice.

Dar tribunalelor române li se mai rezervă o competență exclusivă cu privire la lichidarea și partajul succesiunii unui român, *chiar dacă românul avea domiciliul sau reședința în străinătate și nu posedă, în România nici un bun și — și poate chiar — nici un succesor*.

Această dispozițiune este anti-juridică, vexatorie și destinată să fie întotdeauna încălcată.

Este anti-juridică fiindcă ea nu se poate explica decât printr-o confuziune între competența legislativă și competența judiciară a unei suveranități. După articolul 50 din proiectul Codului civil, legea competentă să cămăuiască succesiunea unui român, domiciliat în străinătate, va fi legea română, ca lege națională a defunctului. De aci nu urmează, însă, că și tribunalele chemate să aplice această lege, vor fi numai tribunalele române. A impune competența tribunalelor române în toate cazurile în cari legea română va trebui aplicată, ar fi a se aduce cea mai serioasă piedică comerțului internațional. Ar fi a se reveni la o doctrină asupra căreia, încă *Savigny*, vroia să pună în gardă pe contemporanii săi¹⁶). Astăzi, când principiul disociațiunii celor două competențe „este unanim admis”, după cum spune un prea cunoscut autor¹⁷), ar fi straniu a se reveni la confuziunea lor.

Dispozițiunea ce analizăm este vexatorie, în cazul când toate bunurile succesiunii și domiciliile succesoriilor se găsesc în străinătate. Căci, cum se poate numi altfel o dispozițiune după care doi succesori, domiciliați — de pildă — la Paris, să fie obligați să vină în România ca să împartă niște bunuri cari se găsesc în Franța?

În fine, această dispozițiune, — în forma în care o analizăm, — nu va fi nici odată aplicată, căci nu se va găsi nimeni să ceară tribunalelor române o sentință de partaj, care nu va putea fi executată, de cât în România, unde — prin ipoteză — nu se găsește nici un bun succesoral, dar care, din cauza competenței exorbitante atribuite tribunalelor române, nu va fi recunoscută în nici un alt stat, în care s'ar afla bunurile succesiunii?

Credem că nu mai este nevoie să insistăm pentru a se vedea că dispozițiunile art. 672 și 673 ale proiectului de procedură civilă, nu pot deveni literă de lege, în forma în care sunt astăzi.

LITISPEDENȚA

O chestiune asupra căreia doctrina și jurisprudența franceză, ca și jurisprudența engleză și italiană, sunt de acord pentru a o soluționa, în mod negativ, este aceea a litispedenței în raporturile internaționale¹⁸). Nu cunoaștem starea chestiunii în alte

16) *Savigny: Traité de droit romain* — trad. Guenoux, 2-ème ed., tom. VIII, § 361, pag. 126 și urm.

17) *Niboyet: Manuel de dr. int. privé*, 2-ème ed. no. 748 pag. 865.

18) *În Franța*: Weiss, op. cit., p. 48; Despagne, op. cit., p. 578; *Niboyet*: op. cit. no. 769, p. 881; *Valéry: Manuel de dr. int. privé*, no. 515, pag. 711; *Pillet: Traité théorique et pratique de dr. int. privé*, vol. II, no. 645, p. 498. Cu distincțiunea pe care o indică în jurisprudența engleză. *Contra*: *Surville et Arthuys*, op. cit., p. 554.

15) În această chestiune, se poate consulta — cu folos — lucrarea d-lui G. P. Docan: „Minoritatea” — Buc. 1924.

state, dar din cele arătate mai sus reiese că, în orice caz, admiterea litispendenței, între tribunalele a două state, este departe de a fi considerată ca o soluțiune câștigată pentru patrimoniul dreptului internațional.

Prin art. 653 al proiectului de procedură civilă se admite, însă, excepțiunea de litispendență astfel că, potrivit acestei dispozițiuni, tribunalele române vor fi obligate să se desesizeze, de câte ori un tribunal străin a fost investit mai înainte cu judecarea aceleiași acțiuni, cu singura condițiune ca hotărîrea ce va da tribunalul străin, să fie susceptibilă a se executa în țara noastră.

Din faptul că litispendența nu este admisă în alte state, se va întâmpla ca tribunalele române, când sunt, în urmă, sesizate printr-o acțiune, se vor desinvesti în favoarea tribunalului străin, mai întâi sesizat, fără ca tribunalele străine să procedeze la fel, atunci când cele române au fost mai întâi sesizate. De aci va rezulta o diminuare a sferei de jurisdicțiune a tribunalelor noastre, în favoarea tribunalelor străine, fără a beneficia — din partea acestora — de un tratament egal.

Cum, însă, jurisdicțiunea tribunalelor române interesează însăși suveranitatea statului, o asemenea diminuare a acestei suveranități nu poate fi consacrată printr'un text de lege.

Admiterea excepțiunii de litispendență nu poate fi legiferată, mai înainte de a se fi desăvârșit evoluțiunea ideilor în sensul acestei soluțiuni. Or, stadiul actual al evoluțiunii nu indică soluțiunea favorabilă care s'a dat acestei excepțiuni în actualul proiect de procedură civilă.

Aceste câteva observațiuni nu micșorează întru nimic meritul autorilor proiectelor de cod civil și de procedură civilă, de a se fi pătruns de importanța, ce o prezintă chestiunile de drept internațional privat, în timpurile noastre și de a le fi dat, mai întotdeauna, soluțiuni potrivite și cu realitățile prezente și cu mersul vremii.

Pentru a mări omogenitatea operei lor, am crezut necesar să semnalăm două soluțiuni — în chestiunea retrimeterii și a determinării competenței tribunalelor române — în care ni s'a părut că nu s'a ținut suficient seamă de necesitățile unui comerț internațional în plină dezvoltare și două alte soluțiuni — privitoare la aplicarea legii străine și la litispendență, — în care s'a depășit, după părerea noastră spiritul vremii.

Termin aceste rânduri, cu speranța că înșiși autorii acestor două proiecte, vor prefera înfruntarea unei păreri contrare, laudei fără de folos.

M. POSSA

Consilier la Curtea de Apel București

O PROCEDARE CRITICABILĂ

În două articole precedente publicate în această revistă, am arătat care magistrat, în sistemul pluralității judecătorilor, trebuie să prezideze complexul de judecată. Și am examinat această chestiune în lumina textelor și pe bază de raționament, în legătură cu așa-numitele înaintări pe loc. Fiindcă aceste așa-

zise înaintări pe loc contribuiesc la complicarea chestiunii.

Complicarea este mult mai mare, cum ușor se poate ști, în Ardeal, unde magistratura, pe baza legii ungurești de organizare judecătorească, era împărțită în diferite clase, grade, titluri, etc.

După cum am demonstrat în precedentele articole, legiuitorul român dă tuturor claselor, rangurilor, gradelor, etc., acordate magistraților după legile anterioare străine, caracterul de titluri. Acestor titluri le acordă și sporul de salar. Câtă vreme sporului este aceea a gradului. Astfel că numai sub raportul sporului de salar titlul este egal cu gradul. Și numai acestea două, titlul și salarul, sunt considerate de legiuitorul român drepturi câștigate și respectate ca atare. Alte prerogative acestor titluri legiuitorul român nu le acordă. Atât a reținut din toate clasele și rangurile, gradele și titlurile acordate magistraților după legile străine. Căci în concepția legiuitorului nostru de noțiunea gradului urmează să se atașeze noțiunea funcției. Este vorba, la data când scriem aceste rânduri, ca în viitoarea lege de organizare judecătorească, care este în elaborare, să nu mai figureze aceste diviziuni, ci să fie înlocuite cu un spor de salar după un anumit număr de ani. S'ar reveni la vechile grade care corespundeau funcției. Ar fi cel mai bun lucru. Tradiția noastră judiciară nu se împacă cu diviziunile și subdiviziunile de aiurea.

* * *

Este neîndoios că președintele secției are, între alte atribuții, și pe aceea a formării coomplexelor de judecată, adică a indicării magistraților care alcătuiesc un complex de judecată.

Legea de organizare judecătorească în nici un text al său nu se exprimă *general și principial*, că aceste complexe se formează de președintele instanței sau secției. Aceasta este însă necontestat. Logica lucrurilor impune părerea că lui îi revine dreptul și chiar îndatorirea aranjării magistraților pe sedințe.

Dar dacă în mod general și principial legiuitorul nu se exprimă în nici un text al său cu privire la această atribuție, totuși legiuitorul, când se preocupă de aglomerarea proceselor, se exprimă astfel în art. 37 al. 2: „Președintele va putea forma al doilea complex care să judece în aceeași zi, concomitent sau succesiv, după trebuințele serviciului”.

Din termenii acestui text de lege rezultă că legea dă președintelui secției atribuția și îndatorirea de a forma complexele.

Însă această îndeplinire a acestei îndatoriri din partea președintelui instanței nu trebuie înțeleasă în mod strict. Aceasta însemnează că dacă seful instanței sau al secției a desemnat pe magistrații cari vor intra în ședință în cutare zi, se poate ca, dacă unul, doi sau toți din cei hotărâți, nu pot din diferite motive, fie că lucrări mai urgente îi împiedică, lucrări pe care nu le pot amâna, fie că sănătatea nu le permite, etc., dacă nu pot intra în ședință, în asemenea împrejurări, zic, se poate ca altul sau alții să intre în ședință în locul lor. Iar această înlocuire se face în mod colegial între magistrați, fără un prealabil avis al președintelui, a cărui încuviințare nu este necesară. Iar dacă dintr-o condescendență și politeță îl anunță, cum este bine de altfel, președintele nu se poate opune la înlocuirea și aranjarea stabilite de magistrați între ei, pe motiv că acest aranjament trebuia făcut de el sau aprobat de el.

Pentru Italia: Conf.: C. Apel Genua, 28 Iulie 1894 și Curtea Milan, 11 Aprilie 1894, ambele în *Journal Clunet*, 1898, p. 783 și Casația Turin, 27 Iulie 1904, în *Revue de dr. int. privé* 1905, p. 759.

Am putea să ne exprimăm — dacă formula des uzitată în doctrina dreptului privat n'ar fi improprie, cum ni se pare că este pentru speță — că îndeplinirea acestei îndatoriri de a forma completele de judecată ce după lege, revine președintelui instanței sau secției, este de natura funcției de președinte, iar nu de esența ei.

* * *

În cadrul acestor chestiuni referitoare la completele de judecată, se impune examinarea în lumina principiilor române de organizare judecătorească și a următoarei procedări care, după cât se știe, se practică la unele instanțe din Ardeal, și încă la instanțe înalte, și anume: este conformă cu aceste principii — pe care le vom aminti mai jos — desemnarea și fixarea de președinte sau prim-președinte instanței pentru un an întreg a completelor de judecată cărora le dă spre judecare anume categorii de procese care corespund la anume materii ale dreptului, sau această procedare nu este conformă cu aceste principii? Adică, ca să fie mai clar dată situația, poate președintele ca la începutul anului judiciar, să decidă spunând: următorii magistrați vor forma completul care va judeca în tot cursul anului apelurile penale și lucrările penale de cameră de consiliu, spre exemplu: următorii magistrați vor forma completul ce va judeca timp de un an recursurile fiscale și apelurile civile; următorii magistrați vor judeca în tot cursul anului, spre exemplu, acțiunile în contencios și lucrările de natură civilă din camera de consiliu, etc. Ce înseamnă această fixare de atribuțiuni, această fixare de competență a fiecărui complet de magistrați? Ce înseamnă zidurile acestora care se înalță îmbucătățind în felii activitatea magistratului? Chestiunea se pune pentru Tribunale ca și pentru Curțile de Apel. Nu se pune această chestiune pentru Înalta Curte. Căci pentru suprema instanță chestiunea este rezolvată prin legea sa organică care precizează materiile ce intră în competența fiecărei secții.

Această procedare nu este conformă cu principiile care stau la baza legii de organizare judecătorească și nici cu spiritul ei; este o procedare cu totul neregulată; apoi este o procedare care poate cuprinde în ea posibilitatea săvârșirii unor mari inechități pentru magistrații instanței.

Este cu totul neregulată fiind că, cum am spus mai sus, se atribuie și se fixează diferitelor complete un fel de competență, îngrădindu-se activitatea magistratilor, tăindu-li-se această activitate în porțiuni, în felii, fără ca aceasta să fie sprijinită pe vr'un text de lege sau pe vr'un principiu de drept. Or, activitatea unui magistrat ce funcționează la o instanță de drept comun și de fond, deci cu competență nelimitată, nu poate fi limitată. Nu se poate concepe instanță cu competență fără limite, iar magistrații săi limitați în atribuțiile lor. Deseori se întâlnește următoarea curioasă situație care nici nu se pomeneste la instanțele din Vechiul Regat: unui magistrat din completul lucrărilor gratuite i se repartizează o cerere făcută de o parte într'un dosar oarecare, repartizat și acest dosar aceluias magistrat; fiindcă așa numitele repartizări de lucrări magistratilor — repartizări de care poate mă voiu ocupa în alt articol viitor, — care se fac cu condiții diferite, reprezintă iarăși o normă la care este supusă activitatea judecătorului, dintre cele mai greoaie, care n'are nimic

comun cu lucrările instanțelor Vechiului Regat. Magistratul raportor — acest rol de raportor ca și acela de „votant” au o extindere în această parte a țării dintre cele mai mari ca și un înțeles sui generis. — magistratul raportor, cel care are cererea, dacă se adresează altor doi colegi pentru rezolvarea ei, alții decât cei cari formează completul cărui i s'a fixat în cadrul lucrărilor și atribuțiilor sale, lucrările gratuite, riscă să fie refuzat de aceștia pe motiv că dânsii nu fac asemenea lucrări; nerepartizându-se completului cărui aparține acest fel de lucrări, colegul să se ducă la magistrații în drept. Acest fel de a vedea este atât de înrădăcinat, încât nici nu îndrăznești să-l înfrangi în modul arătat, căci, sigur, risți să fii refuzat. Nu este curioasă această situație? Nu trădează ea existența unui anume spirit străin menținut la instanță judiciară română? Procedarea de care vorbim poate fi — și este inechitabilă. Căci atâta vreme cât președintele aranjează completele singur, după criterii nesupuse vr'unei cenzuri decât simțului său de obiectivitate, care simț diferă după cultură, după educație, după simpatii, — unii spun că și după regiuni, — etc., înțelege bine oricine că unii magistrați sunt aranjați în complete ce vor judeca cele mai grele materii ale dreptului în timp ce alții din cauza materiei ușoare din procese ce li s'au repartizat nici nu știu să răspundă, dacă îi întrebi, cât dau ei societății, câtă muncă depun în folosul ei pentru remunerația ce primesc. Inechitatea, evident, produce nemulțumiri, căci unii muncesc prea mult, în timp ce alții prea puțin.

Dar această procedare păcătuiește prin altceva cu mult mai important.

Această procedare este introducerea și menținerea în mod indirect, în mod deghizat, lăaturalnic, în organizarea și activitatea instanțelor române de judecată a principiului unei *quasi-specializări*, principiu care la noi nu există. A existat în Ardeal sub regimul unguresc. Există și acum în Ungaria.

Toate legile de organizare judecătorească din țara noastră, ca și legea din 14 Aprilie 1925, pusă în aplicare la 1 Iunie 1925, sub imperiul căreia instanțele românești își desfășoară activitatea, au organizat instanțele de judecată pe principiul unității de justiție penală și civilă. Aceasta înseamnă că pe tot cuprinsul României aceleași instanțe judecă și procesele de drept privat, — civil, comercial, etc., — și procesele de drept public, — penal, proc. penală, legi speciale penale, etc.

Că, adică, un magistrat judecă și trebuie să judece toate felurile de litigii. Cu excepția cauzelor, în Vechiul Regat, date în competența juraților, a constituționalității legii și alte câteva. Prin urmare, la noi nu există principiul specializării magistratilor.

Dacă acesta este principiul care stă la baza organizării instanțelor de judecată, ce înseamnă altceva dacă nu o specializare, adică o *aproape-specializare* fixarea pentru un întreg an a categoriei sau categoriilor de procese cu corelativul lor: materiile de drept respective, cari vor intra în atribuțiile unui anume complet de magistrați, constituindu-i activitatea? Evident, o asemenea normă acest lucru îl realizează: introducerea pe cale indirectă a principiului specializării în organizarea justiției române, principiu pe care legiuitorul român îl respinge. Și dacă pentru anul următor acelorași magistrați li se repartizează acelaș fel de cauze cu aceleași materii de drept, fiindcă nimic nu oprește pe președinte de la

aceasta, și tot așa mai departe, oricine poate vedea cum se întronează în justiția noastră un principiu nou, străin de concepțiile legiuitorului român, probă că nici odată nu l'a admis.

De oarece o asemenea procedură, după cât știm, se practică la unele instanțe din Ardeal, provincie fostă până eri, și din punctul de vedere de care vorbim, condusă de legea de organizare ungurească care admitea, cum am spus, principiul specializării judecătorilor, vom zice deci că în această parte a țării o lege de unificare, care are prin urmare forță obligatorie pe tot cuprinsul țării, în loc să se interpreteze și să se aplice potrivit principiului care a stat la baza alcătuirii ei, se interpretează și se aplică, fiind vorba de Ardeal, după criteriile ungurești.

Este delă sine înțeles că dacă la baza organizării justiției române stă principiul unității de jurisdicție penală și civilă, nu poate un magistrat român din orice parte a țării, orice funcție ar îndeplini în ierarhia judecătorească, să judece procesele pe categorii, după cum nu poate să se recomande că în cutare materie a dreptului nu judecă fiindcă n'a judecat nici odată, ci că dănsul nu judecă decât acea materie în care a judecat în totdeauna. O asemenea susținere, dacă s'ar invoca ca să se justifice procedura ce examinăm, este și nejuridică și neserioasă. Nejuridică, fiindcă contravine principiului de mai sus. Și neserioasă, fiindcă pune pe magistrat într-o lumină de care ar trebui să se simtă jenat, el cel dintâi.

Știm că principiul unității de jurisdicție penală și civilă, adică că un judecător trebuie să judece întotdeauna orice categorie de procese, iar nu numai unele feluri de procese, este aspru criticat de penaliștii școlii pozitive. Această școală profesează doctrina specializării instanțelor de judecată.

Nu intră în cadrul rândurilor de față, — căci nu acesta este scopul lor, — a examina chestiunea de a se ști care din cele două principii este mai bun: principiul clasic al organizării instanțelor de judecată pe baza unității de jurisdicție civilă și penală, sau principiul Școlii pozitive italiene, al specializării, susținut la noi de șeful acestei școli, defunctul profesor penalist I. Tanoviceanu.

Am dorit numai să evidențiem că desemnarea de către președintele Tribunalului sau Curtii pentru un an întreg, sau mai mulți, a complectelor de judecată pentru diferite categorii de procese, deci și pentru anume materii de drept, contravine normelor care stau la fundamentul organizării judecătorești și înseamnă a aplica o lege română după criterii și spirit străine, care nu sunt și ale legiuitorului român.

Dar procedura ce exprimăm prezintă o particularitate, o curiozitate, ca să zic așa, demnă de relevat, anume: nu poate fi censurată pe cale legală, nu poți să formulezi nici o cale de atac contra ei, nici pe calea extraordinară a recursului în casare. Căci susținătorii unei asemenea norme o explică și o justifică astfel: Este necesară o asemenea procedură, fiindcă numai astfel un magistrat este pus din vreme în situația de a-și cunoaște lucrările ce are de făcut în viitor, ce dosare are de studiat, etc. Prin urmare, norma aceasta este impusă de o bună administrare a justiției. Dar că atunci când impedimente diferite se opun ca un magistrat să intre în ședința complectului din care face parte, nimic nu se opune ca alt magistrat să intre în locul său.

Luată strict, această argumentare, ea *pare* logică

și întemeiată; examinată mai de aproape, nu rezistă.

Mai întâi că buna administrare a justiției în Statul Român sub raportul dacă este bine sau nu ca judecătorii să împartă dreptatea pe specialități, este o chestiune care din cauza naturii ei de ordine publică, a fost tratată și rezolvată de legiuitor, judecătorul nu are decât să se supună indicației legiuitorului.

Argumentarea aceasta are, pe lângă toate, marele cusur că *în fapt*, realizează principiul unei quasi-specializări.

Am zis că este numai *aparent* logică și întemeiată, de oarece tot astfel se poate argumenta și atunci când instanțele sunt specializate. Evident că și în acest sistem al specializării judecătorilor, când un magistrat este împiedicat să intre în ședință, altul îl înlocuiește. Prin urmare, argumentarea *n'are nîmic specific* principiului unității jurisdicției civile și penale admis și consacrat de legiuitorul român.

Cum, este admisibil, ca numai aceiași magistrați să judece ani de zile, spre exemplu, apelurile civile sau recursurile fiscale? Ca numai aceiași magistrați să judece an după an acțiunile în contencios? Este admisibil aceasta? Nu, un magistrat trebuie să judece în toate materiile dreptului. În sânul aceleiași instanțe, în sânul aceleiași secții, trebuie să domine principiul plenitudinii de atribuțiuni în mod egal pentru toți magistrații și pentru fiecare în parte. Nu există un singur Tribunal sau o singură Curte din Vechiul Regat în care activitatea magistraților se desfășoară după această normă.

Acestea le avem de zis cu privire la chestiunea cuprinsă în rândurile de mai sus.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

Consilier la Curtea de Apel Tg.-Mureș

IARAȘ ART. 99

Din legea pentru Judecătoriile de Ocoale

În *Curierul Judiciar*, 1933, no. 9, p. 129, ne-am ocupat de înțelesul art. 99 din legea pentru judecătoriile de ocoale, demonstrând matematiceste că, pronunțarea sau comunicarea unei cărți de judecată având loc, de pildă, la 12 a unei luni, apelul declarat la 23 a aceleiași luni, este în termen.

Incertitudinea părând a dăinui prin invocarea unei distincții între „*liber*” și „*întreg*” (zile „*întregi*”, nu zile „*libere*”, ne simțim obligați să aducem o nouă demonstrație, tot de același ordin, a adevărului *științific* cuprins în soluția ipotezei de mai sus.

Ocupându-se de *durata* termenului de apel, primul aliniat al articolului 99, zice: „Termenul de apel este de 10 zile”.

Ocupându-se de *punctul de plecare* al acestui termen, al doilea aliniat al aceluiași articol, zice: „El curge... de a doua zi dela pronunțare (pentru persoanele cari au fost față la judecată) sau a doua zi dela comunicare (pentru acelea cari au fost lipsă).”

Pronunțarea sau comunicarea unei cărți de judecată având loc, de pildă, la 12 a unei luni, apelul declarat la 23 a aceleiași luni este, oare, tardiv?

Să socotim:

Excluzând din calcul, în conformitate cu al. 2 art. 99, ziua de 12, întrebarea este: la 22, avem, oare, 10 zile *întregi*?

O zi *întreagă* are 24 ore: așa ne învață *astronomia*; 10 zile întregi au 240 ore: așa ne învață *aritmetica*.

Câte ore sunt, însă, până în ziua de 22. ora 3 p. m. (15), când se închid, la noi, și judecătoriile și tribunalele?

Sunt numai 231 ore: adică 9 zile întregi și 1 zi *reîntreagă* (numai 15 ore în loc de 24: cu 9 ore mai puțin).

Și atunci argumentarea *antiștiințifică*, după care, la 22, am avea 10 zile *întregi*, cum se împacă, oare, cu datele științifice (astronomie, aritmetică) utilizate în demonstrația noastră ?!!

Ori poate dreptul nu este încă știință nici chiar când are de a face cu rezultate astronomice sau aritmetice?

Dar atunci ce este?

CONST. TEODORESCU
Prodecanul baroului Chișinău

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența de la 21 Noembrie, 1932

Președenția D-lui AL IUCA Președinte

Nathan Ușer cu Ministerul de Domenii

Decizia No. 1273 bis

Legea agrară. Moșie rămasă dela expropriere. Dreptul de preemțiune al Statului, se exercită numai asupra terenului cultivabil.

Legea agrară. Dreptul de preemțiune al Statului. Notificarea către proprietari. Semnare de către Directorul g-ral al aplicării reformei agrare, în urma aprobării de către ministru a exercitării dreptului de preemțiune. Valabilitate.

1) Conform art. 32 legea agrară, Statul are drept de preemțiune numai asupra pământului cultivabil, iar în sensul art. 13 din aceeași lege, pământ cultivabil este acela pe care s'a făcut arătură, locurile de fâneată, pășunile, precum și pământul inundabil, care se cultivă, sau se pășunează.

Prin urmare pe temeiul acestor texte, Statul nu poate avea drept de preemțiune asupra întregii moșii, dacă ea se compune nu numai din pământ cultivabil, ci și din teren necultivabil (pădure, livadă, vie, iaz, tufăriș, etc.).

2) În cazul când Ministrul de domenii a pus pe un referat al consiliului de avocați rezoluția ca Statul „să-și exercite dreptul de preemțiune” notificarea făcută părților în acest scop de Directorul g-ral al aplicării Reformei agrare și semnată de el, este un act valabil, de oarece ea constituie actul de executare a dispozițiilor luate de ministrul autorizat după lege a exercita dreptul de preemțiune pentru Stat.

Ascultând citirea raportului d-lui consilier A. Rădulescu și pe d-nii av. C. Stoianovici și Gr. Iunian în dezvoltarea motivelor de casare și pe d-l av. P. Porumbeanu în combateri, și

Curtea, deliberând,

Asupra recursului făcut de Nathan Ușer în contra deciziunii Curței de Apel Iași, Secția I-a, No. 132 din 25 Noembrie 1931;

Văzând motivul II de casare:

II. Violarea art. 15 și 52 L. A. și art. 81 din regulament.

Art. 52 din lege proclamă în favoarea Statului un drept de preemțiune la vânzarea moșilor în corpuri întregi dela 50 Ha. în sus; — textul adaugă că acest drept privește numai pământul cultivabil astfel cum este definit prin art. 15 al legii, ceea ce corespunde și scopului urmărit prin această dispoziție și anume de a se completa opera de improprietărire. Art. 15 și 52 din L. A. sunt de ordin constituțional.

Moșia Păhnești cuprinde mai mult de jumătate pământ necultivabil și am susținut că ceea ce poate reține Statul pe baza art. 52 din lege și 81 din regulament este numai terenul cultivabil iar nu și terenurile considerate necultivabile; a mai susținut că în speță art. 81 din regulament este neaplicabil deoarece nu se știe exact întinderea și limitele părții de moșie ce se poate lua și nici prețul ei, astfel că numai pe calea dreptului comun se poate rezolva în speță exercițiul dreptului de preemțiune.

Curtea însă, interpretând greșit textele sus citate decide că Statul poate exercita dreptul de preemțiune și asupra terenului necultivabil oricare ar fi întinderea lui față de terenul cultivabil și admite punerea Statului în stăpânire pe calea sumară a art. 81 din regulament asupra întregii moșii, deși art. 52 din lege arată în mod clar și categoric că dreptul de preemțiune privește numai pământul cultivabil.

Având în vedere deciziunea atacată cu recurs din care rezultă că Ministerul Agriculturii și Domeniilor, intimat în recurs, la 4 Iunie 1931, a cerut tribunalului în baza art. 81, al. 3 din regulamentul legii agrare, trimiterea sa în posesia moșii Păhnești — județul Fălciu, în întindere de 683 ha., 10 arii, cumpărată de recurentul Nathan Ușer dela Oprea Soare cu actul autentificat de Tribunalul Ilfov, Secția Notariat la No. 2062/922;

Această cerere a fost admisă de tribunal, iar Curtea de Apel, prin deciziunea atacată cu recurs, a respins apelul recurentului menținând jurnalul de trimitere în posesie.

Pentru a da această soluțiune, Curtea constată că Oprea Soare voind să vândă moșia Păhnești-Fălciu, astfel cum a rămas după prima expropriere, a notificat la 2 Februarie 1932 această vânzare. Casei Centrale a Improprietăririi arătând că moșia are întindere de 500 Ha., în care se cuprinde și pădurea de 163 Ha., via, grădina de zarzavat unelte cu acaretele și inventarul agricol cu preț de 2 milioane, achitat jumătate la facerea actului și restul peste 2 ani cu dobânda de 5 la sută; că mai înainte de a primi răspunsul Casei Centrale, proprietarul vinde recurentului Nathan Ușer cu actul autentificat la 10 Februarie 1922 moșia rămasă după prima expropriere, în suprafață de 683 ha, 10 arii, împreună cu gospodăria agricolă și viticolă cu preț de 1.700.000 lei din care 700.000 lei plătiți la autentificare, 500.000 în 3 ani și restul în 5 ani cu procente de 5 la sută anual; că la 20 Februarie 1922, Casa Centrală răspunzând vânzătorului, declară că Statul nu-și exercită dreptul de preemțiune; că după 10 ani — la 2 Aprilie 1931 — cumpărătorul Nathan Ușer, notifică Ministerului vânzarea intervenită între el și Oprea Soare pentru ca Statul să-și exercite dreptul de preemțiune în clauzele și cuprinsul contractului la care Ministerul răspunde cu notificarea din 28 Aprilie 1931, semnată

de I. Fianu, Directorul General, al aplicării reformei agrare arătând că Statul înțelege să exercite dreptul de preemțiune în care scop ține prețul la dispoziția cui se cuvine;

Că, recurentul refuzând primirea prețului, Ministerul i-a făcut ofertă reală și a consemnat suma la Cassa de Depuneri;

Că, în urma petițiunii recurentului, prin care acesta afirmă că a făcut multe îmbunătățiri pe moșie, decând a cumpărat-o, și că nu o predă decât dacă va fi despăgubit cu valoarea lor în sumă de 4.078.324 lei Ministerul a încuviințat o anchetă delegând pe șeful Serviciului Agriculturii și un Inspector General care în procesul verbal încheiat evaluează îmbunătățirile la suma de 2.220.644 lei.

Că, după ce face aceste constatări, Curtea trece la examinarea primului motiv de apel prin care s'a susținut de către recurent că Statul, în baza art. 32 din legea agrară, nu poate să-și exercite dreptul de preemțiune și asupra terenului necultivabil.

Că, instanța de apel a respins acest motiv argumentând că art. 32 din lege trebuie interpretat în sensul că dreptul de preemțiune al Statului la cumpărarea moșilor în corpuri întregi, se întinde nu numai asupra terenului cultivabil cum s'a pretins de recurent ci și asupra terenului necultivabil dacă moșia oferită spre vânzare are mai mult de 50 ha. teren cultivabil căci — zice Curtea — dacă s'ar admite interpretarea că Statul n'ar putea exercita dreptul de preemțiune decât asupra terenului cultivabil, ar însemna că Statul nu ar mai putea cumpăra moșii în corpuri întregi și pe de altă parte, ar fi și o spoliare pentru vânzător căruiua cumpărându-i-se numai terenul cultivabil, restul moșiei ar rămâne depreciat.

Că acest drept ar putea deveni și iluzoriu fiindcă vânzătorul fixând un preț prea mare pentru terenul cultivabil și micșorând în aceeași măsură prețul celui necultivabil, Statul s'ar găsi în imposibilitate de a mai exercita dreptul de preemțiune; că ar trebui să se facă și o scindare a vânzării precum și o discriminare de preț ceea ce în lege nu s'a prevăzut.

Că în același sens este și dispozițiunea din art. 81 din regulament relativă la posibilitatea ce s'a dat Statului de a exercita dreptul de preemțiune și la vânzările silite ale moșilor; că dacă nu s'a stabilit ce se face cu necultivabilul cumpărat, de aici nu se poate deduce că dreptul de preemțiune al Statului se exercită numai asupra cultivabilului.

Că nu se poate face asimilarea între expropriere și dreptul de preemțiune pentru ca să se ajungă la concluziunea că nu se poate cumpăra decât teren cultivabil; că față de toate aceste considerațiuni, Curtea conchide că întrucât moșia vândută de Oprea Soare, recurentului, cuprinde mai mult decât 50 ha. teren cultivabil, Statul a avut dreptul să exercite dreptul de preemțiune asupra întregii moșii cumpărate de recurent cu actul sus menționat supunându-se condițiilor lui.

Având în vedere că prin motivul II de casare se pretinde că judecând în acest mod, Curtea a violat art. 13 și 32 din L. A. și art. 81 din regulament deoarece în baza acestor texte dreptul de preemțiune al Statului nu poate fi exercitat decât asupra terenului cultivabil.

Considerând că art. 32 din legea agrară prevede că Statul are dreptul de preemțiune cu același preț și

în condițiuni egale, la cumpărarea conacelor moșilor expropriate precum și al moșilor în corpuri întregi, dela 50 ha. în sus și în aliniatul următor al aceluiași articol, se arată că dreptul de preemțiune privește numai pământul cultivabil astfel cum este definit prin art. 13 din lege.

Având în vedere că după art. 13 se socoteste ca pământ cultivabil în sensul legii agrare tot pământul pe care s'au făcut până astăzi arături, locurile de fânează, pășunile precum și pământul inundabil care se cultivă sau se pășunează.

Exproprierea se calculează asupra pământului cultivabil, adică asupra întinderii rămase din fiecare moșie după ce s'au scăzut: viile, plantațiunile de pomi roditori și orice sădiri făcute până la 1 Ianuarie 1917, pământul irigat artificial, pădurile, râurile, locurile mocirloase, iazurile, lacurile, bălțile, suprafețele ocupate de curți și grădini, terenurile neproductive (drumuri, râpi, nisipuri mișcătoare, sărături, etc.).

Considerând că dreptul de preemțiune cuprins în art. 32 din lege fiind o deragare dela dreptul comun, dispozițiile respective trebuiesc interpretate în mod strict.

Că, întrucât textul art. 32 este formal, nu mai poate fi îndoială că Statul n'are drept de preemțiune de cât asupra pământului cultivabil.

Considerând că legiuitorul agrar tocmai pentru a preîntâmpina orice discuțiune cu privire la înțelesul și întinderea dreptului de preemțiune a prevăzut expres că acest drept se referă numai la terenul cultivabil.

Că prin edictarea acestei dispozițiuni s'a urmărit a se spori și pe această cale întinderea proprietății țărănești și acest lucru reiese de altfel și din cuprinsul art. 81 al regulamentului modificat la 1922. în care se arată că Statul după ce și-a exercitat dreptul de preemțiune este dator să procedeze la împărțirea moșilor cumpărate, în loturi de maximum 5 hectare și apoi să le vândă sătenilor cultivatori preferindu-se sătenii de pe tabloul de improprietărire cari nu au putut fi improprietăriti în terenul expropriat.

Că dar, față de redacțiunea clară și categorică a textelor citate, care concordă și cu scopul legii, exercitarea dreptului de preemțiune de către Stat este limitată exclusiv la terenul cultivabil, așa cum e determinat prin art. 13 din lege.

Că, astfel fiind și întrucât în speță este constant că moșia Pâhnești-Fălciu, vândută recurentului de Oprea Soare prin actul autentificat la 10 Februarie 1922, este compusă atât din teren arabil — peste 50 hectare — cât și din teren necultivabil (pădure, livadă, vie, iaz, tufăriș, etc.), iar pe de altă parte contestându-se Statului dreptul de a exercita facultatea de preemțiune asupra terenului necultivabil din această moșie, urmează că în atare situație Curtea a violat art. 32 din legea agrară și 81 din regulament atunci când a decis că Statul în baza legii ar avea dreptul de preemțiune asupra întregii moșii — deci și asupra terenului necultivabil — pe când în realitate acest drept nu-i este recunoscut prin lege decât asupra terenului cultivabil în sensul art. 13.

Că din acest punct de vedere, motivul II de casare este întemeiat.

Văzând motivul V de casare:

V. Violarea art. 3 din legea de organizare a Ministerului

de Agricultură și Domenii din 1909, greșita interpretare și aplicare a art. 120 din legea pentru organizarea Ministerelor din 1929, exces de putere, violarea art. 81 din regulamentul Legei Agrare și denaturarea deciziei ministeriale No. 79641 din 1931, relativă la atribuțiunile d-lui Director Fianu, violarea principiilor în materie de formarea contractelor.

Notificarea de reținerea moșiei este semnată de d-l Fianu Directorul Reformei Agrare. La dosar se află în copie deciziunea d-lui Ministru de Agricultură și Domenii care cuprinde imputernicirea dată de d-sa acestui funcționar superior.

Am susținut că d-l Fianu n'avea dreptul să notifice reținerea moșiei pentru că această notificare constituind acceptarea cumpărării moșiei este un act de dispoziție pe care d-l Fianu n'avea dreptul să-l facă potrivit imputernicirii date prin deciziunea menționată; că, notificarea făcută de o persoană fără calitate, Ministerul n'a exercitat dreptul de reținerea moșiei în termenul de 30 zile prevăzut de art. 81 din regulament și vânzarea Oprea Soare-Ușer, este definitivă.

Curtea respinge apărarea sub cuvânt că prin art. 120 din legea organizării Ministerelor desființându-se Casa Centrală de Improprietărire toate atribuțiile acestei Instituții au trecut asupra Ministerului de Agricultură și Domenii, Direcțiunea Reformei Agrare, așa că titularul acestei Direcțiuni era în drept să semneze notificarea.

Judecând astfel Curtea nu ține seama că fosta Casă Centrală de Improprietărire era o instituție autonomă cu personalitate juridică parte, pe când Direcțiunea reformei agrare constituie o subdiviziune a Ministerului de Agricultură și Domenii, iar titularul ei nu poate avea decât drepturile conferite de d-l Ministru respectiv conform art. 3 din legea de organizare a acestui minister.

Curtea denaturează deciziunea ministerială menționată mai sus și violează art. 81 din regulamentul Legei agrare când motivează că d-l Fianu putea semna notificarea de reținerea moșiei care ar constitui o simplă corespondență, atunci când prin efectul acestei notificări Ministerul devenea proprietarul moșiei în litigiu, dreptul de preemțiune conferit Statului în orice formă s'ar exercita fiind în realitate dreptul de a cumpăra cu preferință la condițiuni egale moșiile oferite spre vânzare de proprietari lor.

Curtea violează art. 81 din regulament și principiile în materie de formarea contractelor între persoane depărtate (art. 35 c. com.) atunci când motivează că odată rezoluția de exercițiul dreptului de preemțiune pusă de d-l Ministru pe avizul Consiliului de avocați al Ministerului, d-l Fianu era în drept să notifice și să-mi aducă la cunoștință reținerea adică cumpărarea moșiei, câtă vreme notificarea având de efect acceptarea ofertei de vânzare și încheierea raportului juridic definitiv, trebuia să emane dela persoană capabilă a obliga Ministerul și a crea raporturi juridice de dispoziție în numele său.

Având în vedere că în fața Curții recurentul a susținut că notificarea ce i s'a adresat pentru exercitarea dreptului de preemțiune este semnată de d-l I. Fianu, Directorul General al aplicării Reformei Agrare, care nu avea calitate a face asemenea notificare;

Că, Curtea a înlăturat această obiecțiune constatănd că Ministerul Domeniilor pe avizul Consiliului de avocați, a pus rezoluțiunea: „se va exercita dreptul de preemțiune” iar notificarea făcută atât recurentului cât și vânzătorului Oprea Soare, este iscălită de Directorul General al aplicării Reformei Agrare, care prin deciziunea Ministerului No. 79641 din 20 Aprilie 1931, este imputernicit să semneze și să expedieze în numele Ministrului corespondența precum

și orice alte lucrări pentru asigurarea bunului mers al serviciului;

Că apoi, Curtea motivează că după art. 120 din legea organizării Ministerelor, atribuțiunile Casei Centrale care conform art 32 exercita dreptul de preemțiune, trecând asupra Direcțiunei Generale a aplicării reformei agrare, aceasta prin Directorul ei a putut să notifice exercitarea dreptului de preemțiune care nu este acelaș lucru cu actul juridic al vinderii-cumpărării;

Că, examinând și ipoteza că dreptul de preemțiune ar trebui exercitat de Ministru, Curtea argumentează că în speță este îndeplinită și această condițiune, notificarea nefiind decât executarea deciziei Ministerului care a putut fi făcută și semnată de Directorul însărcinat prin lege cu executarea tuturor lucrărilor cari decurg din aplicarea legii agrare și care în această privință, avea delegațiunea expresă a Ministerului;

Având în vedere că prin motivul V de casare se susține că singur titularul Ministerului avea calitatea să semneze notificarea exercitării dreptului de preemțiune și întrucât Curtea a judecat altfel, a violat art. 3 din legea organizării Ministerelor; a interpretat și aplicat greșit art. 120 din aceeaș lege, a comis un exces de putere și a violat art. 81 din regulament denaturând și deciziunea Ministerială No. 79641 din 1931, relativă la atribuțiunile Directorului Fianu și în fine, a violat și principiile în materie de formarea contractelor;

Considerând că în speță este necontestat că la 28 Aprilie 1931, titularul Ministerului Agriculturii și Domeniilor a pus rezoluție pe avizul Consiliului de Avocați „să se exercite dreptul de preemțiune” și în aceeași zi, Directorul General al aplicării Reformei Agrare, I. Fianu, a notificat atât recurentului cât și vânzătorului exercitarea acestui drept;

Considerând că Curtea, uzând de dreptul ei suveran de apreciere și interpretare, constată că prin deciziunea Ministerială No. 79641 din 1931, Directorul Fianu a fost imputernicit, între altele, să semneze și să expedieze în numele Ministrului corespondența și orice alte lucrări pentru asigurarea bunului mers al serviciului;

Că, această constatare fiind rezultatul interpretării cuprinsului arătatei decizii, scapă controlului Înaltei Curți;

Că, astfel fiind, urmează că notificarea semnată de Directorul General al aplicării Reformei Agrare, cu drept cuvânt a fost considerată ca bună și valabilă deoarece din moment ce Ministrul a dispus formal „să se exercite dreptul de preemțiune” notificarea acestei dispozițiuni nu constituie decât un simplu act de executare a dispozițiunii Ministrului pe care Directorul General Fianu a fost autorizat să-l facă în baza delegațiunei ce avea precum și în baza art. 120 din legea organizării Ministerelor, care desființând Casa Centrală de Improprietărire, a trecut atribuțiunile acesteia asupra Direcțiunii Generale a aplicării Reformei Agrare;

Că dar, motivul V de casare este neîntemeiat și întrucât motivul I de casare a fost solutionat în divergentă și respins prin deciziunea Înaltei Curți, No. 739 din 1932, urmează față de cele ce preced că devine inutilă examinarea motivelor III, IV și VI de casare și în consecință recurul cată a se admite și a

se casa deciziunea atacată, pentru motivul II de casare discutat mai sus, trimițându-se afacerea înaintea aceleiași Curți pentru o nouă judecată.

Apreciind asupra cheltuelilor de judecată cerute de intimat, le fixează la suma de 3.000 lei.

Pentru aceste motive, Curtea, admite recursul făcut de Nathan Ușer în contra deciziunii Curții de Apel Iași, Secția I-a No. 132 din 1931.

Casează cu trimitere această deciziune, etc.

INALTA CARTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE SEC. I-a

Audiența de la 21 Martie 1933

Președenția D-lui SEVER TIPEI, Consilier

Elena M. Belu cu Alexandrina A. Oprea

Decizia No. 425

Vânzare. Anulare pentru motivul că vânzătorul a înstrăinat ulterior același imobil unui tertiu, care a transcris actul. Acțiune pauliană. Inadmisibilitate. Art. 975 cod. civ.

Achizitorul unui imobil nu poate, pe calea acțiunii pauliene să ceară și să obțină anularea unui act de vânzare care ar fi contrar drepturilor ce decurg pentru el din actul său anterior, fiindcă validitatea unor asemenea drepturi este incompatibilă cu natura și scopul acțiunii pauliene.

Prin urmare, în speță, atunci când cumpărătorul unui imobil tinde a anula actul prin care vânzătorul a înstrăinat ulterior același imobil unui tertiu, care a transcris actul, el nu poate să exercite acțiunea pauliană, invocând fraudă concertată între vânzător și tertiu.

Curtea,

Asupra recursului făcut de Elena M. C. P. Belu și Maria C. P. Belu, în contra sentinței tribunalului Dolj secția I-a nr. 160 din 1932.

Văzând motivul I de casare:

I. Exces de putere, violarea art. 723 pr. civ.; violarea art. 975 proc. civ. violarea autorității lucrului judecat, nemotivare.

Tribunalul constată în fapt că actul nostru de cumpărare a fost transcris în mod legal, înlăturând motivul vicleniei invocate de către intimata reclamantă, ca viciu al transcrierii.

În acest caz, tribunalul numai prin exces de putere și violarea art. 723 proc. civ., a anulat actul nostru de cumpărare, acest act fiind transcris în mod regulat, el este opozabil ori, cui ar pretinde vre-un drept asupra imobilului cumpărat de noi, după cum în mod categoric o spune art. 723 proc. civ.

Pe de altă parte, față de textul citat nici nu este admisibilă acțiunea pauliană, pentru că: 1) Intimata pretinde un drept real asupra imobilului cumpărat de noi, ea se prevaluează de o chitanță care, pretinde că valorează un act de vânzare, pe când acțiunea pauliană este rezervată numai creditorilor, adică acelor care pretind un drept personal asupra cuiva; 2) Că tribunalul înlăturând „viclenia” pretinsă ca întrebuintă de noi ca să transcriem actul de vânzare, implicit a statuat că nici posibilitatea de a fi cunoscut noi existența actului de vânzare invocat de reclamanta intimată, — necum o complicitate la o eventuală fraudă întrebuintată de vânzătorul Constantin Preda Belu — nu poate avea loc.

Din acest punct de vedere, tribunalul violează autoritatea lucrului judecat, și în orice caz dă o hotărâre nemotivată, întrucât contradicția considerentelor hotărârii sale echivalează cu o motivare.

Având în vedere sentința atacată cu recurs, din care rezultă că intimata Alexandrina A. Oprea, a chemat în judecată pe recurentele de azi și pe Constantin Preda Belu, cerând anularea actului de vânzare-cumpărare autentificat de tribunalul Dolj, secția III-a la nr. 4268 din 13 Noembrie, 1929 și transmis la nr. 8437 din 1929, prin care Constantin Preda Belu, a vândut recurentelor între altele și o bucată de pământ plantată cu vie pe care însă numitul o vânduse intimei încă dela 7 Septembrie 1929 cu un act sub semnătură privată.

Acțiunea a fost respinsă prin cartea de judecată nr. 286 din 1930 și intimata declarând apel precizează că înțelege să ceară anularea actului: 1) Pentru că actul este simulat și nu are ființă reală; 2) Că, în orice caz, actul dacă este real, este făcut numai a fraudă drepturile sale de cumpărător anterior și deci este nul din punctul de vedere al art. 723 pr. civ. și al fraudei și relei credințe, și în fine 3) Că actul este nul și în virtutea art. 975 c. c., întrucât vânzătorul s'a desbrăcat de toată averea sa pentru a deveni insolubil în ceea ce privește restituirea prețului și a daunelor. Tribunalul, prin sentința atacată cu recurs, a admis apelul și acțiunea intimei și a anulat actul de vânzare intervenit între recurente și Constantin Preda Belu.

Pentru a da această soluțiune, tribunalul după ce înlătură simulațiunea ca nedovdită, examinează motivul de anulare întemeiat pe disp. art. 975 c. c. și constată din mărturisirile părților și din dovezile administrate, că vânzarea a cărei anulare se cere, cauzează un prejudiciu intimei și constituie un act de micșorare a patrimoniului vânzătorului.

Că actul în baza căruia intimata a cumpărat imobilul, este anterior actului de înstrăinare atacat și analizând depunerile martorilor audiați propuși de intimată, stabilește că era cunoscut în comună și mai ales în familia lui Const. Preda Belu, că el vânduse mai înainte pământul din acțiune intimei; că unul din martori, chiar a arătat că a auzit pe recurente spunând că actul a fost făcut spre a înșela pe intimată — împrejurări din care tribunalul își formează convingerea că recurente au avut cunoștință de vânzarea preexistentă și că au participat la fraudă; că așa fiind, tribunalul găsește întemeiate pretențiunile intimei din punctul de vedere al acțiunii pauliene și conchide că în ce privește viclenia până la transcriere invocată potrivit art. 723 pr. civ., acest motiv de anulare rămâne nedovdit.

Având în vedere că prin motivul I de casare recurente susțin că acțiunea de față era inadmisibilă ca acțiune pauliană, fiindcă intimata din moment ce s'a prevalat de chitanța propusă ca act de cumpărare, ea pretindea un drept real asupra imobilului, iar nu un drept personal și, întrucât tribunalul a judecat altfel, a comis un exces de putere și a violat art. 975 cod. civ., 723 pr. civ. și autoritatea lucrului judecat pronunțând o sentință nemotivată.

Având în vedere că art. 975 cod. civ., prevede posibilitatea pentru creditori ca în numele lor personal să atace actele făcute de debitor în prejudiciul și fraudă drepturilor lor.

Considerând că acțiunea pauliană este o acțiune personală, de oarece este legată de calitatea de creditor și e întemeiată pe un drept personal, scopul ei fiind de a repara prejudiciul cauzat creditorilor prin micșorarea frauduloasă a gajului lor general, adică a patrimoniului debitorului; de unde rezultă că achiziitorul unui imobil nu poate pe calea acestei acțiuni să ceară și să obțină anularea unui act, care ar fi contrar drepturilor ce ar decurge pentru el din actul său anterior, validitatea unor asemenea drepturi fiind incompatibilă cu natura și scopul acțiunii pauliene.

Că, prin urmare, atunci când, ca în spetă, cumpărătorul unui imobil tinde a anula actul prin care vânzătorul a înstrăinat ulterior același imobil unui terțiu care a transcris actul, el nu poate să exercite acțiunea pauliană invocând fraudă concertată între vânzător și terțiu, în prejudiciul drepturilor sale de cumpărător anterior, căci după cum s'a arătat, această acțiune a fost organizată în scopul de a desființa actele frauduloase făcute de un debitor insolubil care intenționează să sustragă urmărirea creditorilor patrimoniul său, așa că nu o poate folosi cumpărătorul care încearcă să valorifice chiar pretențiunile derivând din contract.

Că astfel fiind, urmează că în spetă tribunalul anulând actul de vânzare autenticat la nr. 4268 din 1929 și transcris la nr. 8437 din 1929, în baza art. 975 cod. civ., a violat acest text și a comis un exces de putere, pronunțând deci o hotărâre casabilă.

Că dar, motivul I de casare este întemeiat și în consecință, fără a mai discuta motivul II de casare — examinarea lui devenind inutilă — recursul câtă a se admite, etc.

Curtea admite recursul, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. V

Audiența dela 4 Iulie 1933

Preșidenția D-lui PANDELE TEODORESCU, consilier

Dr. Const. Hristu prim av. Alex. Velescu și M. Mayo cu Soc Anon. Română de Telefoane prin av. N. Gherghel

Decizia comercială No. 100

Telefoane. Abonamente. Mutare. Lipsă de folosință din culpa societății. Carte de telefon. Trecere greșită a numelui și numărului abonatului. Daune. Obligație de desdăunare.

Obligația societății de telefoane de a servi publicul abonat, are de efect că cererile numeroase de numere sau instalare și insuficiența numărului personalului la anume epoci, împrejurări ce se puteau prevedea mai dinainte, constituie o culpă, iar nu o circumstanță de cărăre.

Taxele speciale din legea telegrafo-poștală din 1900 și regulamentul acestei legi, cari scutesc de răspundere Statul, nu pot fi invocate de societatea de telefoane decât în cazurile în cari intemperile legăturilor telefonice ar proveni din caz fortuit, ori din cauze independente de voința administrației, iar nu din culpa ei.

Curtea,

Asupra apelurilor de față.

Având în vedere actele din dosar și susținerile părților,

Având în vedere că în fapt se constată că: reclamantul apelant Dr. C. Hristu urmând să se mute pe ziua de 26 Octombrie 1931 din str. Dr. Racovitza no. 16 în b-dul Carol no. 57, s'a prezentat la Societatea Anonimă de Telefoane în ziua de 6 Octombrie 1931, anunțând schimbarea de adresă și cerând și mutarea telefonului. Șeful serviciului respectiv, după cererea reclamantului, ținând seamă că noua carte de abonați era sub tipar și că va apare în câteva zile, a dat notă cu recomandăția urgent. Rezultatul acestei intervențiuni a fost că pe data de 14 Octombrie se suprimă legătura telefonică dela vechiul domiciliu al reclamantului, de unde încă nu se mutase, și instalează un telefon nou cu un alt număr la viitoarea locuință pe care avea să o ocupe, abia la 26 Octombrie. Toate intervențiile reclamantului de a i se restabili vechia legătură, au rămas fără rezultat. În cartea de abonați se tipărește greșit numărul, adică 2.57/05, în loc de 3.57/05 în partea alfabetică a cărții, iar în partea specială a specialiștilor apare vechiul număr și vechia adresă. Rectificarea o face abia în Decembrie 1931. În urma acestor fapte, reclamantul suferind prejudicii, a dat în judecată societatea pâră, care prin sentința no. 1130 din 16 Mai 1932 a fost obligată să plătească cu titlu de daune suma de 25.000 lei. Contra acestei sentințe s'au făcut apelurile de față de ambele părți.

Având în vedere că apelantul Dr. C. Hristu susține prin apelul său că prejudiciul suferit este cu mult mai mare și cere majorarea daunelor la suma de 100.000 lei, atât cât ceruse prin acțiunea sa la prima instanță, că, pe de altă parte societatea pâră la prima instanță, susține: 1) că nu are nici o culpă, întrucât însuși reclamantul i-a cerut să execute lucrarea imediat; 2) că acțiunea intentată este inadmisibilă în drept; 3) că reclamantul nu are drept la daune conform art. 115, 167 și 172 din legea telegrafică, telefonică și poștală și art. 408 din regulamentul aceleiași legi precum și art. 1081 și 1085 cod. civ.; 4) că daunele acordate s'au dat fără nici un criteriu de apreciere.

Având în vedere că, din declarațiunile martorilor audiați în cauză: Cantacuzino, Cristopol și în special a martorului Racotă, dată la prima instanță, se constată că reclamantul apelant intervenind în ziua de 6 Octombrie 1931 și anunțând schimbarea domiciliului său pe ziua de 26 Octombrie 1931 era în particular preocupat să i se treacă noul număr și noua adresă în lista abonaților la telefon, aflată sub tipar în acel moment. Prin simplul fapt că reclamantul a anunțat să se mute la data de 26 Octombrie 1931, fără să precizeze că înțelege să i se mute și aparatul telefonic imediat, erau indicațiuni suficiente că dorința sa era ca operația de schimbare să fie urgentată la data indicată, iar nu să i se tace legătura cu 12—15 zile înainte.

Că, de altfel apelantul reclamant făcând-o atenție asupra erorii făcute chiar din ziua întreruperii legăturii, 3—4 zile după prima intervenție — cum arată martorul Racotă, — societatea era obligată să o repare, făcând toate diligențele, la rigoare dând o legătură nouă provizorie, nu să se mărginească a da simple recomandățiuni fără alte urmări, privând pe abonat de serviciul aparatului timp de aproape 2 săptămâni.

Având în vedere că societatea intimată a susținut în apărarea sa că în tot cazul reclamantul ar fi trebuit să sufere o lipsă a aparatului său de 10—15 zile chiar dacă schimbarea se făcea după 26 Octombrie, din cauza numeroaselor cereri ce aveau a fi satisfăcute la acea epocă.

Că acest argument nu poate fi temeinic, fiindcă având obligația de a servi publicul abonat, cererile numeroase și insuficiența numărului personalului, la anume epoci, împre-

jurări ce se puteau prevedea mai dinainte, constituie o culpă, iar nu o circumstanță de apărare.

Că așa fiind, răspunderea Societății pîrte este evidentă.

Având în vedere că Societatea Anonimă Română de Telefoane a contestat dreptul reclamantului Dr. C. Hristu de a o acționa în Justiție înainte de a se fi adresat organelor sale de conducere, conform art. 2 și 60 din legea pentru exploatarea drepturilor Regiei Autonome P. T. T. din 5 August 1929 și art. 5 din legea-contract dintre Ministerul Lucrărilor Publice și „Internationale Telephone and Telegraph Corporation” din 4 Iulie 1930.

Având în vedere că art. 2 din legea pentru crearea Regiei Autonome P. T. T. din 5 August 1930, trece asupra acestei instituțiuni toate drepturile și autoritatea fostei Direcțiuni Generale P. T. T., iar art. 60 pune într'adevăr particularilor lezați, obligațiunea de a reclama în prealabil drepturile lor, oficiilor Regiei Autonome, creind în acest sens organe de primă instanță și de apel cu dreptul de a hotări în ultim resort pentru Ministrul de Comunicații, prevăzând și termen de decădere înăuntrul cărora trebuie să se exercite aceste căi.

Considerând că această obligație cu organizări de instanțe și termene fatale pentru dreptul de a reclama este întâi legată de ideea de autoritate, pe care această instituțiune o reprezenta, bazată pe raportul de control pe care îl avea cu Statul.

Că, din momentul ce prin contractul din 4 Iulie 1930, Administrația P. T. T. devine o societate particulară rupându-se raportul de dependență administrativă cu Ministerul, toate aceste dispozițiuni cu caracter public obligatoriu, iar nu contractual, nu-și mai pot avea aplicarea.

Că această interpretare rezultă chiar din art. V din contractul-lege, invocat de pîrită, prin care i se dă concesiunea, din care rezultă că se trece societății drepturile privitoare numai la instalațiuni și înlesnirea de exploatare.

Că așa fiind, nici acest motiv de apărare nu este temeinic.

Având în vedere că intimata societate a mai invocat în favoarea sa art. 115, 167, 172 din legea telegrafo-postală din 1900 și art. 408 și 417 din regulamentul acestei legi, precum și art. 1085 cod civil.

Considerând că toate aceste texte scutesc de răspundere Statul, căruia intimata cere a fi subrogată, numai în cazurile când întreruperile legăturilor telefonice și pagubele particularilor ar proveni fortuit, ori din cauze independent de voința administrației.

Că, în speță, societatea abonimă de telefoane nu se poate pune la adăpostul acestor texte, întrucât din cele menționate mai sus se constată că, prejudiciul cauzat reclamantului prin întreruperea legăturii telefonice, nu a fost accidental, ci provenit din culpa ei.

Că, deasemenea, art. 1081 cod. civ., nu-i poate fi un argument în apărare, întrucât din probele administrate chiar de pîrită se constată că reclamantul a anunțat-o încă cu 10—12 zile înainte de a se muta în noua sa locuință, că i s'a tăiat legătura telefonică și stăruia în restabilirea ei.

Că, în ce privește subsidiarul cerut de Societate să i se admită martori spre a dovedi felul cum se țin fisele abonaților, urmează a fi respins ca inutil, de vreme ce Curtea nu trage nici o concluzie din aceste piese, formându-și convingerea din alte elemente.

Că, din toate acestea, rezultă evident, culpa societății pîrte și obligațiunea ei la despăgubiri.

Având în vedere că din declarațiunile martorilor audiați: Iosefina Socaciu, Eugenia Bercovici, Maria Rădulescu, Dr. M. Rosenthal, se constată că reclamantul dr. profesionist, nu

putea fi găsit prin telefon de clienții săi, din care cauză a suferit un incontestabil prejudiciu.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Dimitrie Cernescu, Curtea, respinge ca nefondate apelurile, etc.

Cu recurs.

Data și citită în ședință publică astăzi 4 Iulie, 1933.

(ss) *Pandele Teodorescu, Dumitru Cernescu, Vasile Rădulescu.*

Grefier (ss) *Savu Constantin*

TRIBUNALUL ILFOV SECȚIA I-a CIV COR.

Audiența din 12 Iunie 1933

Președenția D-lui HARITON UDREA, Judecător

Nathan Schnitzer ș. a. cu F. Laurenzy

Sentința civilă No. 843

Exercițiul dreptului, care nu este nici ilegal, nici abuziv. Daune din acest exercițiu. Cine este responsabil de ele?

Cel care exercită un drept, care a produs o daună unei alte persoane, este ținut la desdăunare, chiar dacă exercițiul dreptului nu a fost nici ilegal, nici abuziv, fiindcă cel care beneficiază de exercitiul dreptului, trebuie să suporte și pagubele cauzate de acest exercițiu.

Tribunalul,

Asupra apelului făcut de Nathan Schnitzer, Solomon Grop-per și Ignatz Löbel, contra cărții de judecată civilă no. 6545 din 1932, pronunțată de judecătoria Ocolului 8 urban București, prin care apelanții au fost obligați să plătească reclamantului F. Laurenzy, suma de 13.643 lei, cu titlu de daune.

Având în vedere actele din dosar, susținerile părților și concluziunile scrise depuse.

Având în vedere că în fapt se constată, că în anul 1921, Jean Satinover a înființat un depozit de chereștea în strada Dr. Felix 111, în baza autorizației emanată de la autoritatea administrativă.

În anul 1924, intimatul F. Laurenzy și-a construit un imobil vecin cu acest depozit de chereștea. În anul 1926 depozitul de chereștea împreună cu întreg fondul de comerț, a fost cesionat apelanților de față. În 1931, intimatul asigurându-și imobilul, a plătit o supra-primă de asigurare, în sumă de 13.643 lei, pentru rațiunea că imobilul este vecin cu depozitul de chereștea.

Prin acțiunea introdusă la prima instanță, intimatul a cerut să fie obligați apelanții să-i plătească această supra-primă, fiindcă plata este datorată unui lucru, ce le aparține lor. Prima instanță privind chestiunea și sub aspectul culpei, a găsit că apelanții sunt în culpă, fiindcă aceștia nu s'au conformat regulamentelor comunale, cari nu permite depozitarea unei cantități de material, mai mare de 4 vagoane.

Pentru acest fapt, apelanții au fost mai înainte condamnați în penal, iar hotărîrea a rămas definitivă. Față de aceste constatări s'a admis acțiunea intimatului. Apelanții, prin apelul de față, susțin că supra-prima s'a plătit nu pentru că apelanții nu s'au conformat regulamentelor comunale, ci pentru că există un depozit de chereștea în vecinătatea imobilului intimatului. Apelanții, prin înființarea acestui depozit, autorizați pentru aceasta de autoritatea administrativă, nu au făcut altceva, decât și-au exercitat un drept al lor, legitim. Pentru exercitarea acestui drept, ei nu pot fi ținuti responsabili de vre-o daună. În sarcina apelanților nu

se constată nici vre-un abuz de drept. Constatându-se acestea, apelanții au cerut admiterea apelului, cu cheltueli de judecată.

Având în vedere că reținându-se din expunerea faptelor, că intimatul a plătit o supra-primă de asigurare, pentru faptul că imobilul este vecin cu un depozit de cherestea, ce a fost autorizat să funcționeze de către autoritatea comunală, — față de această situație urmează să examinăm, dacă pentru plata supra-primei de asigurare, urmează să fie ținuti răspunzători apelanții.

Considerând că un drept al cuiva exercitat cu respectul legilor și în spiritul lor, poate să cauzeze o daună unei persoane; că în situația aceasta exercițiul dreptului nu este nici nelegitim, nici abuziv; că însă, prin faptul că el este cauzator de daune, acest exercițiu ridică chestiunea, dacă cel care profită de un asemenea exercițiu trebuie să aibă și răspunderea daunelor, ce decurg din exercitarea dreptului; că, față de raporturile numeroase, complexe, pe cari le aduce viața în societatea de acum, chestiunea responsabilității și-a lărgit cadrul; că responsabilitatea subiectivă nu a mai rămas singură, ci ea s'a complectat cu responsabilitatea obiectivă; că prin responsabilitatea din urmă, s'a dat satisfacție celor care suferind o daună, din cauza unui lucru ce aparține unei alte persoane, nu ar fi putut să-i impute celui care se folosea de lucru vre-o ilegalitate sau abuz de drept; că această persoană având beneficiile din exercitarea dreptului asupra lucrului, s'a considerat că este echitabil, că ea trebuie să suporte și daunele, pe cari le-ar încerca o altă persoană, din cauza lucrului; că s'a considerat astfel că acest exercițiu al dreptului excedează raporturile ce le cere viața în societate și pentru excedarea aceasta produsă prin dauna încercată, cel care a exercitat dreptul va fi ținut răspunzător.

Având în vedere că, la lumina acestor principii, examinând litigiul de față, se constată că intimatul și-a construit clădirea într-un cartier de locuințe; că supra-primă de asigurare a fost plătită numai din cauza faptului că intimatul era vecin cu depozitul de cherestea al apelanților; că intimatului nu i se poate face obiecțiunea, că el era liber să facă sau să nu facă asigurarea și dacă a făcut-o, el nu poate să aibe pretențiuni asupra vecinului, fiindcă însăși existența depozitului de cherestea îi dicta intimatului ca o măsură de prudență, să facă asigurarea; că iarăși nici faptul că depozitul de cherestea era anterior construirii, nu are importanță, pentru exonerarea apelanților, fiindcă construirea făcându-se într-un cartier de locuințe, din cauza aceasta nu i se poate spune intimatului că el și-a asumat orice cheltuială de prevedere, ocazionată de o vecinătate mai periculoasă.

Că stabilindu-se deci din cele expuse, că apelanților le incumbă responsabilitatea pentru plata supra-prime de asigurare, în cazul acesta apelul se găsește nefundat și se respinge în consecință.

Apreciind și asupra cheltuelilor de judecată cerute de intimat;

Pentru aceste motive, Tribunalul respinge ca nefundat apelul făcut de către Nathan Schnitzer ș. a.

(ss) Hariton Udrea, Laurențiu Preufescu.

NOTA. — Desprindem o frumoasă pagină, din cartea d-lui H. de Page, A propos du gouvernement des juges, asupra chestiunii responsabilității:

„La justice a pour mission de maintenir une égalité proportionnelle dans les rapports, c'est-à-dire d'assurer à chacun, dans la mesure de son activité, son droit de vivre et de conserver intacte son intégrité corporelle ou patrimoniale. Voilà pourquoi, à notre sens, l'équité favorise le mouvement de l'extension des responsabilités, et voilà pourquoi ce mouve-

ment est vraisemblablement irréversible. Dans les sociétés simples, peu nombreuses, où l'exploitation du sol et l'activité professionnelle de l'homme ne sont pas différenciées, les dommages sont rares, et les questions de responsabilité n'ont guère d'importance. Dans les sociétés plus complexes, à densité sociale extrême, où les activités différenciées se heurtent et se gênent continuellement, l'écrasement des faibles est inéluctable, si on ne limite pas le pouvoir des forts et si on ne restreint pas leur droit d'agir. Les réduire à l'inaction, c'est arrêter tout progrès; mettre à leur charge le dommage (sous forme de responsabilité subjective renforcée ou de responsabilité objective, peu importe le moyen technique) c'est, quoi qu'on pense, faire oeuvre de justice, car ce sont eux qui possèdent; et, si on leur permet de retirer de leur activité profits ou plaisir, il n'est que juste qu'ils en supportent les risques, qu'ils respectent de cette manière le droit à l'existence de ceux dont l'intégrité corporelle ou patrimoniale est menacée”.

Asupra actului excesiv, care obligă la desdăunare, deși cel care a săvârșit actul nu se găsește în inegalitate sau abuz de drept, a se vedea opera d-lui Josserrand, „De l'esprit des droits et de leur relativité”, No. 16 și 26, pag. 18 și 33.

H. U.

TRIBUNALUL ILFOV SECȚIA V-a CIV. COR.

Audiența dela 22 Iunie 1933

Președenția D-lui C. LAZARONEANU, Jud. de Șed.

D. Ionescu cu Seminarul „Nifon”.

Sentința Civilă Nr. 37.

Contract de muncă.

Apel. Profesor scos la pensie. Tolerat la Seminarul Mitropolit Nifon. Concediere. Actiune în daune.

Profesorii Seminarului „Mitropolitul Nifon” sunt supuși în ceea ce privește retragerea pentru limită de vârstă, aceluiași condițiuni ca și acei ai Statului, după cum prevede art. 36 și 55 legea învățământului secundar și superior, art. 36 legea clerului mirean și art. 6 Regulamentul de funcționare a Așezământului Mitropolitul Nifon.

Art. 2 și 3 din același regulament se referă numai la independența administrativă a așezământului, iar nu și la numirea și pensionarea corpului profesoral.

În speță, intimatul, fiind profesor și la Liceul Lazăr și pensionat pentru limită de vârstă la 1931, deși menținut la Seminar până la 1 Sept. 1933, el nu se poate prevala de un contract de locațiune de serviciu și cere daune.

S-au ascultat d-l avocat Alex. Lăzărescu pentru apelant, cât și d-l avocat Radu Damian Peten, pentru intimat; au pus concluziuni în sensul notelor aflate la dosar.

Tribunalul,

Având în vedere apelul îndreptat de Așezămintele „Nifon Mitropolitul” din București, împotriva cărții de judecată civilă nr. 1142 din 15 Aprilie 1933, a jud. ocol. VII urban București, prin care s'a admis în parte acțiunea introdusă de Dimitrie Ionescu, din București;

Având în vedere că din actele dosarului și concluziunile

părților, rezultă în fapt, că Dimitrie Ionescu a funcționat ca profesor de gimnastică la Seminarul „Nifon Mitropolitul” din 1896 până la 1 Ianuarie 1933, că la 19 Oct. 1932, prin adresa nr. 38, Direcțiunea Seminarului i-a comunicat că, întrucât a fost scos la pensie de către Ministerul de Instrucțiune, el încetează de a mai putea fi profesor la Seminar și în consecință dela data de 1 Ianuarie 1933, urmează a fi îndepărtat din funcțiune;

Că, în fața acestei situațiuni Dimitrie Ionescu a intentat acțiune în daune la judecătoria ocol. VII urban București, cerând suma de 47.264 lei, echivalentul salariului său până la 1 Septembrie 1933, data când considera că urma să fie concediat și daune pentru prejudiciile morale și materiale suferite prin concediere;

Văzând că judecata, prin cartea de judecată apelată, a admis acțiunea lui Dimitrie Ionescu, acordându-i suma de lei 27.624, ce reprezintă echivalentul salariului până la finele anului școlar, și a respins ca nedovedită, cererea de daune;

Că, pentru a judeca astfel, prima instanță a considerat în prim rând, că nu există asimilare între profesorii Seminarului de oarece vârsta nu atrage în mod necesar, ca la Stat, scoterea din funcțiune a unui profesor al Seminarului; că, în al doilea rând, ar exista un obicei al locului, după care, în materie școlară, în cazul concedierii unui profesor, ar fi necesar ca preavizul să fie dat la 1 Septembrie al anului școlar în curs, aceasta pentru că toate angajările de profesori se fac în preajma datei de 1 Septembrie și numai astfel cel concediat și-ar putea găsi un post în momentul începerei campaniei școlare;

Având în vedere că împotriva acestui mod de a vedea al primei instanțe, apelanta prin motivele sale de apel susține: 1) Că, în conformitate cu dispozițiunile art. 47 și 55 din legea Învățământului Secundar și Superior, art. 36 din legea Clerului Mirean și art. 6 din Regulamentul Seminarului, există o asimilare desăvârșită între profesorii Statului și acei ai Seminarului; 2) Că astfel fiind, ca și pentru profesorii Statului, ipso facto, are loc retragerea lor din funcțiune; 3) Că, în sfârșit, nu există vre-un obicei al locului după care profesorul care în cursul anului a atins limita de vârstă, să poată fi reținut în funcțiune până la finele anului și aceasta cu atât mai puțin pentru profesorii Seminarului, căroră prin dispozițiunile testamentare li s'a conferit și calitatea de alegători ai Epitropilor;

Văzând că motivelor de mai sus, intimatul opune dispozițiunile art. 1412, 1470 și 1471, cod. civ., art. 8 din actul testamentar, art. 2 și 3 din Regulament, art. 36 din legea Clerului mirean, precum și obiceiul locului privind termenul preavizului în materie școlară;

Că, de asemeni, obiectează intimatul, că, deși a fost pensionat de Stat la 1 Septembrie 1931, totuși Direcțiunea Seminarului Nifon l'a mai reținut la funcțiune până la 1 Ianuarie 1933, ceea ce ar dovedi până la un punct că nu există obligațiune pentru Direcțiunea Seminarului să-l îndepărteze, deși era pensionat de Stat;

Având în vedere că ceea ce urmează să soluționeze în prim rând tribunalul, este chestiunea de a ști dacă în conformitate cu textele invocate, există sau nu asimilare perfectă între profesorii Statului și acei ai Seminarului Nifon, în ceea ce privește efectul atingerii limitei de vârstă, fiindcă numai în cazul când această asimilare există, este interes a se mai discuta existența obiceiului privind termenele preavizului și posibilitatea lui de aplicare în speță; că, această asimilare neexistând, limita de vârstă nu ar mai constitui un just motiv care să autorize concedierea;

Considerând că dorința fondatorului Seminarului, def. Nifon Mitropolitul, cerința exprimată în art. 6 din testamentul

Regulament, a fost ca elevii acestui așezământ să se bucure de aceleași drepturi și prerogative ca elevii celorlalte Licee și Seminare din țară, și spre acest sfârșit, a dispus ca toate regulamentele și programele Statului relative la cursuri, la examene la Administrația Corpului Profesorat, etc., să fie aplicabile și la Seminarul Nifon Mitropolitul;

Că, următor acestei dorințe și pentru a-i da posibilitatea de îndeplinire, legiuitorul a confirmat-o prin art. 36 din legea Clerului Mirean, punând însă condițiunile ca Epitropia să se conformeze legilor și regulamentelor generale ale Ministerului Instrucțiunii în ceea ce privește Organizarea Studiilor și condițiunilor de admisibilitate ale corpului didactic; că, printre aceste condițiuni de admisibilitate despre care vorbește art. mai sus citat, este și condițiunea vârstei, căci legea Învățământului secundar și superior dispune că profesorii ce au împlinit vârsta de 65 ani vor fi puși la pensie din oficiu și în mod obligatoriu;

Că, deci, în conformitate cu dispozițiunile art. 7 din actul testamentar, 2 și 3 din regulament, fondatorul a voit ca Așezământul său să aibe un caracter absolut independent, fără a permite imixtiunea nimănui în conducerea și administrație; iar în ce privește corpul profesoral și în special posibilitatea pentru Epitropi, de a concedia pe profesori, prin art. 3 din regulament a prevăzut în mod special cazurile în care ea se poate produce;

Considerând, că, din examinarea textelor mai sus citate, se deduce că Independența pe care a dorit-o testatorul pentru Așezământul său privește numai modul de administrare și nu se referă la normele de recrutare ale corpului didactic, sau la aplicarea programului de Studii, chestiuni pe care le tranșează prin art. 6; că, deci prin art. 5 a prevăzut anumite cazuri când profesorii vor putea fi concediați pentru abateri grave dela datoria lor, și a trecut sub tăcere cazurile normale de încetarea funcțiunii, după cum nu a specificat nici condițiunile de numire, aceasta înseamnă că nu a înțeles să creeze alte excepțiuni la „regulamentele sau programele” despre care se vorbește în art. 6 și care sunt acelea ale Statului;

Având în vedere că, din adresa nr. 19 din 16 Martie 1933 a Ministerului Instrucțiunii, rezultă că intimatul Dimitrie Ionescu, fost profesor la liceul Gheorghe Lazăr din București, a fost trecut la pensie pe data de 1 Septembrie 1931, dată la care avea vârsta de 67 ani;

Că, deci, față de cele expuse, rezultă că intimatul D. Ionescu nu mai putea funcționa nici ca profesor la Seminarul Nifon;

Având în vedere că intimatul D. Ionescu își sprijină acțiunea la prima instanță și susține și în apel că, deși scos la pensie de Stat la 1 Septembrie 1931, a fost totuși menținut ca profesor la Seminarul Nifon până la 1 Ianuarie 1933, ceea ce ar dovedi că nu există obligațiunea pentru Direcțiunea Seminarului de a-l îndepărta din funcțiune;

Având în vedere că însuși intimatul a recunoscut, prin concluziunile sale că a fost numai tolerat în tot acest răstimp de către Direcțiunea Seminarului;

Considerând că toleranța de care s'a bucurat intimatul nu constituie pentru el un drept câștigat pe care să-și poată întemeia o acțiune în justiție sau care să-l îndrituiască să ridice pretențiuni;

Având în vedere că, în ceea ce privește termenul preavizului prima instanță, după ce consideră contractul dintre Epitropia Seminarului și profesorul Dimitrie Ionescu ca un contract de locațiune de servicii pe termen nedeterminat, contract ce poate fi desfăcut prin voința uneia singure din părțile contractante cu preaviz dat cu observarea termenelor definite de obiceiul locului și după ce constată că

acest preaviz a fost dat în realitate, consideră însă că în materie școlară este necesar ca preavizul să fie dat până la 1 Septembrie al anului în curs, aceasta pentru a da puițna celui concediat să-și găsească un alt angajament în preajma datei de 1 Septembrie, dată care marchează începerea campaniei școlare:

Considerând că, deci acest obicei există și că dacă argumentațiunea cărții de judecată ar putea fi fundată în cazurile obișnuite de desființare de contract prin voința locatorului de servicii, ea devine cu totul neîntemeiată în speța de față, în care contractul s'a desființat prin forța împrejurărilor, prin atingerea limitei de vârstă a profesorului D. Ionescu, independent de voința locatorului, care nici nu ar fi avut posibilitatea să prelungească acest contract;

Că, trecând chiar peste argumentația de mai sus, încă preavizul până la 1 Septembrie nu era indicat în speța de față, căci campania școlară începe și angajamentele se fac printre profesori care mai posedă încă aptitudinile didactice și nu printre aceia pe care legiuitorul îi prezuma din cauza vârstei înaintate, înapți a mai profes, astfel cum este cazul intimatului D. Ionescu, care, după cum se dovedește în fapt, are vârsta de 68 ani;

Că, deci și din acest punct de vedere apelul de față, apare ca fundat și urmează a fi admis ca atare.

Apreciind asupra cheltuelilor de judecată, le fixează la una mie lei.

Pentru aceste motive, în virtutea legii, hotărăște:

Admite apelul făcut de Așezămintele Nifon Mitropolitul, etc.

(ss) C. Lazareanu, M. Drutzu.

Grefier (ss) Jalbă

NOTĂ. — Deși contractul individual de muncă se prezintă ca o figură juridică cu un conținut bine definit și o structură simplă, totuși, aplicarea practică a principiilor pe care rezidă acest contract, dă naștere la atâtea probleme de drept, încât în construcția juridică a contractului individual de muncă, constatăm o varietate infinită de aspecte care deschid un orizont larg discuțiilor și controverselor de tot felul.

În lucrarea noastră asupra contractului de muncă, am încercat să construim o teorie generală asupra acestui contract studiat în elementele lui constituitive și condițiile în care iau naștere și se sting obligațiunile dintre părți.

Diversele probleme juridice și principiile de bază ale contractului individual de muncă ar trebui aprofundate pentruca din cercetarea lor analitică și critică să extragem soluțiunile adequate și necontroverabile.

Speța care face obiectul hotărârei de mai sus deshide o paranteză nouă în privința calificării raporturilor existente între salariații didactici ai așezământului școlar creat prin voința postumă a mitropolitului Nifon și epitropia acestui așezământ funcționând pe baza unui regulament interior al legii clerului mirean și condițiunilor legale de pensionare a profesorilor statului.

Din cauza aplicabilității în special a dispozițiunilor de pensionare a membrilor corpului didactic, s'a născut controversa asupra naturii juridice a funcțiunii prestate de profesorii angajați la Seminarul Nifon: este aceasta o funcțiune publică sau particulară; acești profesori se bucură în ce privește drepturile lor rezultând din această funcțiune, de dispozițiunile

statutului funcționarilor publici, sau statutul lor este acela care rezultă din regulamentul-testament al așezământului; este acest așezământ o persoană juridică de drept public sau privat și în consecință profesorii respectivi funcționează pe baza unor raporturi contractuale sau actul lor de numire creează raporturi publice, acești profesori fiind învestiți cu o parte din suveranitatea statului?

Iată atâtea chestiuni care trebuiesc cercetate în cadrul regulamentului, al voinței și intenției testatorului, al naturii juridice a personalității acestui așezământ, pentru a putea determina caracterul juridic al operii prestate de profesori în folosul acestui așezământ.

Credem că în caracterizarea dată raporturilor de drepturi și obligațiuni existând între corpul profesoral și epitropie, se face confuziune, derivând din faptul că prin efectul voinței exprimate în mod expres de testator, profesorii Seminarului Nifon se recrutează din corpul profesoral al statului și sunt supuși normelor de pensionare aplicabile tuturor profesorilor statului.

Intr'adevăr, prin art. 36 l. clerului mirean, legiuitorul conformându-se voinței testatorului ca elevii acestui așezământ să se bucure de drepturile elevilor din liceele statului iar corpul didactic să fie supus legilor și regulamentelor Ministerului de Instrucție, declară aplicabile aceste legi și regulamente în ce privește admiterea profesorilor în corpul didactic la Seminarul Nifon.

De aci s'a tras concluzia unei asimilări perfecte și complete între profesorii statului și acei ai Seminarului Nifon, ferindu-se însă instanța să dea o calificare precisă funcțiunii prestate de profesorii Seminarului Nifon.

Din cuprinsul sentinței s'ar părea că instanța consideră pe profesorul în funcțiune la Seminarul Nifon drept funcționar public de oarece nu găsește nici o deosebire între un profesor funcționând la Seminarul Nifon și profesorul statului.

Totuși în ultimele aliniate se pare că instanța admite teza unui contract de locațiune de servicii căci consideră limita de vârstă drept o împrejurare care a atras desființarea contractului, independent de voința locatorului.

Indiscutabil că ne găsim în fața unui contract individual de muncă.

Faptul că în baza legii, diplomele eliberate de seminar sunt echivalate cu diplomele dela seminariile statului, că profesorii se recrutează din corpul didactic al statului, că sunt supuși legilor și regulamentelor Ministerului de Instrucție în ce privește numirea și limita de vârstă pentru îndepărtarea din corpul didactic al seminarului, nu schimbă natura contractuală a raporturilor ce derivă din angajarea profesorilor la seminar.

Problema care se pune este alta și isvorăște din art. 36 legea clerului mirean, care, după cum am văzut, supune Epitropia așezămintelor Nifon, în ce privește admisibilitatea profesorilor în corpul didactic al seminarului, legilor și regulamentelor Ministerului de Instrucție.

De ce natură juridică este această dispozițiune și ce reprezintă ea pentru contractul dintre profesori și epitropie?

Indiscutabil că din moment ce acești profesori

funcționează pe baza unui contract individual de muncă art. 36 și toate dispozițiile din legile și regulamentele Ministerului de Instrucție aplicabile acestor profesori fac parte integrantă din contractul de muncă care se regulează după acele dispozițiuni legale.

Fiind vorba despre un contract individual de muncă, care, prin ajungerea profesorului la limita de vârstă prescrisă de legea de pensionare, se stinge de drept; înseamnă că acest contract este cu durată determinată, termenul lui împlinindu-se la atingerea acestei vârste.

Desființarea contractului are loc de drept în momentul atingerii vârstei respective fără a fi necesară avizarea profesorului.

Indiscutabil că din această premisă decurg numeroase consecințe practice:

Astfel, dacă la împlinirea vârstei, profesorul nu-și regulează drepturile la pensie, fiind lăsat să funcționeze mai departe de către minister, funcția lui la seminar încetează, de oarece nu există nici un raport între punerea lui efectivă la pensie și atingerea limitei de vârstă.

Dacă profesorul demisionează dela stat înainte de data ieșirii la pensie, rămâne mai departe în corpul profesoral al seminarului, până la atingerea limitei de vârstă.

Dacă este destituit din corpul didactic al statului, nu mai poate funcționa la seminar, deși în exercitarea funcțiunii lui la seminar, nu i se poate imputa nimic.

Faptul de a fi lăsat să funcționeze mai departe, incontestabil că nu creiază un drept în favoarea profesorului și nici nu echivalează cu o prelungire a contractului sau o tacită reconducție deoarece chiar dacă epitropia, în disprețul textului categoric al regulamentului-testament care constituie ratiunea de a fi a acestui așezământ, ar prelungi contractul cu un profesor, după împlinirea vârstei de a fi pensionat, nu poate profesorul în caz de concediere ulterioară, a se plânde de nerespectarea dreptului la preaviz, deoarece prelungirea contractului s'a făcut cu violarea regulamentului pe baza căruia a funcționat profesorul până atunci.

În afară de aceasta, se presupune că voința testatorului a fost ca la seminar să profeseze persoane dotate cu capacitatea și aptitudinile necesare; ori, limita de vârstă crează o prezumțiune de incapacitate, încât și din acest punct de vedere rămânerea mai departe în funcțiune, nu constituie o prelungire valabilă a contractului care să constituie un drept pentru profesorul respectiv, ci numai o toleranță care nu poate forma o resursă de drepturi și obligațiuni pentru părți.

Epitropia nu are dreptul să depășească voința testatorului și chiar dacă ar proceda astfel, voința ei nu este constitutivă de drepturi, ea fiind un organ funcționând în baza și în puterea testamentului.

Însă dacă un profesor nu mai poate rămâne în funcțiune după atingerea limitei de vârstă, nici nu are epitropia dreptul a-l concedia înainte de acest termen fără despăgubirile prescrise de legea contractelor de muncă în cazul rușii voluntare a contractelor de muncă cu termen, de către patron.

Intr-o situațiune identică se află funcționarii așezămintelor Brâncovenesti, cu deosebirea că aceștia nu

sunt asimilați cu funcționarii statului fiind supuși unui regulament special.

Corpul funcționarilor beneficiază de dreptul la pensie, având organizată o casă a pensiilor al cărui fond se formează din rețineri lunare aplicate salariilor.

Natural că acești funcționari prestează opera lor pe baza unui contract determinat, termenul expirând la atingerea limitei de vârstă prevăzută de regulament. Înlocuirea sau licențierea lor nu poate avea loc decât în cazurile strict determinate de regulament, în altfel, dacă epitropia acestor așezăminte ar avea dreptul să concedieze oricând pe funcționari, chiar dacă s'ar respecta preavizul legal, cu alte cuvinte dacă s'ar considera aceste contracte ca fiind fără termen, indiscutabil că funcționarilor ei li s'ar crea un regim inechitabil deoarece pe deoparte sunt supuși la rețineri pentru casa pensiilor, iar pe de alta nu au nici o stabilitate, putând fi oricând îndepărtați.

Funcționarul care s'a angajat, a contat pe dreptul la pensie după un număr de ani de serviciu și pe faptul că înlocuirea sau concedierea este permisă numai în anumite împrejurări strict determinate de regulament.

În altfel dacă concedierea ar fi legitimă prin respectarea preavizului legal, este ușor de imaginat abuzurile ce s'ar putea comite: de exemplu, un funcționar, cu o lună înainte de a atinge limita de vârstă, este concediat fără drept la pensie, cu toate reținerile făcute timp de atâția ani.

Am ținut să remarcăm acest caz, judecat de altfel, în ce privește numai existența contractului individual de muncă, pentru a învedere largă aplicare a contractului de muncă în practica și varietatea cazurilor ce se ivesc în practica de toate zilele.

E. CRISTOFORIANU
Avocat

† VICTOR M. ROMNICEANU

S'a stins din viață, la 28 Noemvrie a. c., la respectabila vârstă de 77 de ani, fostul prim-presedinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție Victor M. Romniceanu.

De obicei, cu ocaziunea dispariției dintre noi a celor morți, se spune despre ei, conform vechei maxime antice, numai bine, fără ca aceasta să fie totdeauna adevărul. Dar dacă a existat vreun înalt slujitor al țării relativ la care cunoscuta maximă latină să exprime adevărul adevărat, a fost defunctul.

Cine ar putea spune că a existat un magistrat mai bun, mai politic, mai respectos pentru justițiabili și păsurile lor și în sfârșit mai drept ca Victor M. Romniceanu.

Insemnând în coloanele revistei noastre pierderea lui, mai avem o constatare de făcut, aceea că ceremonia înmormântării sale s'a desfășurat cu acea simplitate impresionantă, cum i-a fost și toată viața sa.

C. G.